

8

METODIKA AFLATOUN

Spolufinancovaný
Európskou úniou

METODIKA AFLATOŇUN

8. DIEĽ

Spolufinancovaný
Európskou úniou

POĎAKOVANIE

Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli k vypracovaniu tejto príručky: členom tímu Aflatoun, študentom, učiteľom, školiteľom, prekladateľom, dizajnérom, ilustrátorom, našim partnerským organizáciám, vláde a sponzorom.

Organizácie zodpovedné za vývoj učebných osnov:

Aflatoun International

Nadácia otvorenej spoločnosti Bratislava / Open Society Foundation / NOS-OSF

Škola dokorán – Wide Open School, n. o.

Pomoc decí (CYSO)

Tím zodpovedný za dizajn a grafickú úpravu:

Roopkatha Ray Krishnan (vedúca dizajnu), Peter Bernáth, Farheen Bano

Odmietnutie zodpovednosti:

Podpora Európskej komisie na vydanie tejto publikácie neznamená podporu jej obsahu, ktorý vyjadruje len názory autorov, a Komisia nenesie zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií v nej obsiahnutých.

**Spolufinancovaný
Európskou úniou**

OBSAH

TÉMA 1:

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

- 1 Úvod do programu Aflatoun — 11
- 2 Rebríček cieľov — 18
- Pracovný list: Rebríček cieľov — 21

TÉMA 2:

Moje práva a rešpektovanie práv ostatných

- 3 Odopieranie práv — 24
- 4 Presadzovanie našich práv — 30

TÉMA 3:

Úspory a výdavky

- 5 Čo ponúkajú finančné inštitúcie — 33

TÉMA 4:

Plánovanie a zostavovanie rozpočtu

- 6 Ako fungujú finančné inštitúcie — 39

TÉMA 5:

Sociálny a finančný podnik

- 7 Naš sociálny podnik — 45
- Pracovný list: Akčný plán sociálneho podniku — 48

8	Náš finančný podnik	50
	Pracovný list: Podnikateľský model	53
	Pracovný list: Buďte podnikaví	54
	Všetko o Dni Aflatouna	57
9	Deň Aflatouna!	60
	Pracovný list: Š – I – B – I	64
	Pracovný list: Moje budúce ja	65

BONUSOVÉ KAPITOLY

TÉMA 1:

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

1	Rodové rozdiely	68
	Pracovný list: Učíme sa žiť spolu	75

TÉMA 2:

Moje práva a rešpektovanie práv ostatných

2	Stopa bavlny	78
	Pracovný list: Peniaze a zdroje	86

TÉMA 1:

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

3	Som líder	88
	Pracovný list: Mapovanie mysle	93

AKO POUŽÍVAŤ KNIHU

Je to jednoduché!

1. V obsahu nájdete všetky aktivity a pracovné listy nachádzajúce sa v tejto knihe.
2. Kniha je rozdelená na dve rozsiahle časti:

Časť A: Základné aktivity

(9 povinných aktivít)

Časť B: Bonusové aktivity

(3 voliteľné aktivity, ktoré zrealizujete, ak máte dostatok času a zdrojov)

3. Kapitoly sú rozdelené do piatich tém, ktoré sú farebne označené nasledovným spôsobom:

TÉMA 1:

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

TÉMA 2:

Moje práva a rešpektovanie práv ostatných

TÉMA 3:

Sporenie a míňanie

TÉMA 4:

Plánovanie a zostavovanie rozpočtu

TÉMA 5:

Sociálny a finančný podnik

4. Každá aktivita je rozdelená do troch hlavných častí:

Začnite
Názov témy

Učte sa
Názov témy

Premýšľajte
Názov témy

5. Jednotlivé aktivity sú členené nasledovne:

Špecifický cieľ

Cieľ aktivity

Potrebné materiály

Metodika

Trvanie

Kľúčové slová

Informácie
pre učiteľa

6. V rámci jednotlivých aktivít sa môžete stretnúť s nasledujúcimi prvkami:

Tip:

Jednoduché návrhy, ktoré môže učiteľ použiť počas aktivity. Predstavujú jeden alebo viacero ideálnych scenárov na zrealizovanie aktivity.

Poznámka:

Pomôže vám získať lepší vhľad do témy (napríklad do psychológie, inklúzie, atď.), aby ste dosiahli lepšie výsledky alebo sa vedeli lepšie pripraviť.

Video zdroje:

Odkazy vás nasmerujú na videá, ktoré by mohli žiakom pomôcť vizualizovať si vyučovaný koncept alebo činnosť. Každý odkaz obsahuje QR kód.

Zapojenie rodičov:

Tieto aktivity majú deti vykonávať po skončení hodiny spolu s rodičmi/opatrovateľmi. Vďaka nim sa budú môcť žiaci a rodičia rovnocenne podieľať na vzdelávaní žiakov.

Pracovný list:

Na konci niektorých aktivít sa nachádzajú pracovné listy. Tie môžu byť použité počas aktivít alebo po nich podľa uváženia učiteľa.

Odporúčania pre rozhovor s deťmi vo veku 11-16 rokov:

Ako začať konverzáciu

- Snažte sa nájsť spôsob, ako byť prítomný bez toho, aby ste vedome narúšali osobný priestor dieťaťa alebo ho tlačili do konverzácie.
- Zachovajte si zmysel pre humor. Spoločný smiech je skvelým prostriedkom na prelomenie ľadov. Snažte sa rešpektovať a nesúdiť ani nekritizovať pocity detí.
- Povzbudzujte v deťoch pocit zodpovednosti za nejaké úlohy. Napríklad: rozdávanie pracovných listov, vytváranie skupín, atď.
- Keď žiadate o spätnú väzbu, buďte konkrétni. Namiesto otázky, či sa deti bavili, sa môžete spýtať, či sa im páčila diskusná aktivita.

Udržiavajte otvorené, dôveryhodné a láskyplné prostredie

- Buďte otvorení a prístupní! Urobte všetko pre to, aby za vami deti bez problémov prišli a porozprávali sa s vami, aj keď urobili chybu.
- Zapojte deti do plánovania aktivít v triede.
- Vytvorte len také pravidlá, ktoré môžete presadzovať bez toho, aby ste sa stali policajtom.
- Priznajte svoje chyby a ospravedlňte sa za ne.

Pamätajte: Váš čas je pre deti dôležitý

- Hormonálne zmeny spôsobujú zmeny nálad, ktoré sa vyznačujú plačlivosťou, zvýšenou citlivosťou, náhlymi vzplanutiami, zvýšenou potrebou fyzickej aktivity a neprimeraným smiechom a chichotáním.
- Tínedžeri sa môžu cítiť schopní a plní sily, a zároveň prežívať obavy zo zlyhania.
- Majú zvýšenú potrebu súkromia, ktoré im prináša nový pocit kontroly a samostatnosti. Súkromie je pre nich nevyhnutné, aby si mohli vyskúšať veci samostatne, bez zásahov iných (napríklad dospelých).

TÉMA 1

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

1 Úvod do programu Aflatoun

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Kto je Aflatoun a aké je jeho motto.
2. Budú sa tešiť na učenie s Aflatounom a na uplatňovanie Aflatounovho motta.

Potrebné materiály

1. Aflatounov príbeh
2. Plagát Aflatouna
3. Mercatorova projekcia (mapa sveta)
4. Petersova projekcia (mapa sveta)
5. Tabuľa/krieda alebo flipchart/fixka (v závislosti od zdrojov)

Metodika

Začnite: Aflatounov príbeh

Učte sa: Kreatívne myslenie a Aflatounovo motto

Premýšľajte: Uplatňovanie Aflatounovho motta

Trvanie

60 minút

Kľúčové slová

Aflatounovo motto, projekcia, mapa sveta

Poznámka pre učiteľa

Túto aktivitu môžete upraviť podľa toho, či už žiaci poznajú program Aflatoun.

Začnite Aflatounov príbeh

1. Ukážte žiakom plagát Aflatouna a spýtajte sa ich, či ho poznajú. Ak Aflatouna nepoznajú, prečítajte im jeho príbeh.
2. Pripomeňte im, že Aflatoun pomáha svojim priateľom na celom svete tak, že ich učí, ako byť vynaliezavý, podnikavý a ako šetrne nakladať so všetkými zdrojmi. Učí ich tiež, ako byť tvorcami zmien. Aflatounov plameň žiari v každom človeku!
3. Vysvetlite im, že ak sa pridajú k Aflatounovi, vydajú sa na vzrušujúcu cestu premýšľania, hľadania, skúmania a konania. Tým, že sa zapoja do programu Aflatoun, budú ako plamienky, ktoré osvetľujú cesty iných ľudí a slúžia ako inšpirácia pre dospelých a ostatné deti.

Učte sa Kreatívne myslenie a Aflatounovo motto

1. Informujte žiakov, že svoju cestu začnú tým, že sa naučia „myslieť inak“.
2. Ukážte im dve mapy sveta a spýtajte sa ich, či medzi nimi vidia nejaké rozdiely. Môžu menovať nasledovné príklady:
  - Na mape sveta s Mercatorovou projekciou sa India (ktorá má rozlohu 3,3 milióna km²) zdá byť menšia ako Škandinávia (s rozlohou 1,1 milióna km²). Na Petersovej mape sveta je India trikrát väčšia ako Škandinávia.
  - Európa (s rozlohou 9,7 milióna km²) sa na Mercatorovej mape sveta javí väčšia ako Južná Amerika (s rozlohou 17,8 milióna km²), ale v skutočnosti (ako je lepšie znázornené na Petersovej mape sveta) je o polovicu menšia ako Južná Amerika.
  - Na Mercatorovej mape sveta zaberá Grónsko toľko miesta ako Afrika, zatiaľ čo v skutočnosti (ako je lepšie znázornené na Petersovej mape sveta) je rozloha Afriky 14-krát väčšia a rozloha Grónska je porovnateľná s rozlohou Alžírka.
  - Aljaška zaberá na Mercatorovej mape sveta rovnakú plochu ako Brazília, pričom rozloha Brazílie je v skutočnosti takmer päťkrát väčšia ako rozloha Aljašky (lepšie je to znázornené na Petersovej mape sveta).
  - Na Mercatorovej mape sveta sa Antarktída javí ako najväčší kontinent, hoci v skutočnosti je z hľadiska rozlohy až na piatom mieste (čo je lepšie znázornené na Petersovej mape sveta).
3. Vysvetlite žiakom, že všetky projekcie skresľujú tvar Zeme, ktorá je guľou. Skresľujú aj vzdialenosti, plochy a smery. Je to spôsobené tým, že z guľatej Zeme nemožno vytvoriť úplne presnú plochú mapu.

4. Diskutujte so žiakmi o tom, že ako jednotlivci často prijímame fakty bez toho, aby sme ich spochybňovali. Pripomeňte im, že existuje niekoľko prípadov, ako napríklad príklad s mapou, keď niečo, čo považujeme za fakt, ním v skutočnosti nemusí byť. Poukážte tiež na to, že v mnohých prípadoch je realita nedokonale znázornená modelmi, o ktoré sa ľudia pokúšajú. V tomto prípade sú mapy modelmi skutočného sveta, a keďže sú na plochej, dvojrozmernej rovine, nezobrazujú presne skutočné rozmery sveta, ktoré majú tri rozmery.
5. Informujte žiakov, že Aflatoun má motto, ktoré pomáha jemu a jeho priateľom v ich dobrodružstvách. Napíšte motto na tabuľu/flipchart:

ODDELIŤ	FIKCIU
OD	FAKTOV
PREMÝŠĽAJ	HĽADAJ
SKÚMAJ	KONAJ

Premýšľajte

Uplatňovanie Aflatounovho motto

1. Opýtajte sa žiakov na význam Aflatounovho motto:

- Čo môže znamenať „**oddeliť fikciu od faktov**“?
- Čo môže robiť a naučiť sa človek, ktorý premýšľa, hľadá, skúma a koná?
- Ako to súvisí s aktivitami, ktoré ste robili predtým?
- Ako by ste mohli uplatniť Aflatounovo motto pri učení v škole?

2. Podporte žiakov pri vyjadrovaní ich názorov. Zdôraznite, že je dôležité objavovať nové veci, premýšľať o tom, čo hovoria ľudia okolo nás alebo čo sa píše v knihách, premýšľať o príčinách toho, prečo sú veci také, aké sú, skúmať viac to, čo sa učíme a aplikovať naučené na našu osobnú alebo konkrétnu situáciu či skutočnosť.

“

Ahojte! Volám sa Aflatoun. Som ohnivá guľa. Pochádzam z vesmíru, kde sú ďalšie ohnivé gule ako ja. Rád cestujem po celom svete, stretávam sa s deťmi a učím sa všetko o nich a o tom, ako a kde žijú. Rád skúmam všetko naokolo a som veľmi zvedavý na toto úžasné miesto, na ktorom žijete. Teším sa, že sa o ňom s vašou pomocou všetko dozviem.

Zaujímá vás, prečo sa volám Aflatoun? Nuž, Aflatoun je niekto, ktorý sa veľmi rád dozvedá nové veci o ľuďoch – a vlastne o všetkom! Keďže aj ja rád objavujem a učím sa nové veci, moji priatelia z Indie ma nazvali Aflatoun.

Viete, prečo som prišiel na planétu Zem? Je to zaujímavý príbeh. Dlhý čas som žil vo vesmíre a všetko, čo sa dialo tu dole, som videl zhora. Avšak ani po dlhom pozorovaní diania na Zemi som stále mnohým veciam nerozumel. Preto som sa rozhodol prísť na Zem a preskúmať veci na vlastnej koži.

Kládol som veľa otázok a stretol som sa s rôznymi ľuďmi. Uvedomil som si, koľko sa toho ešte musím naučiť a ako málo toho viem. Milujem cestovanie a mám priateľov z Mali a Filipín, z Ugandy a Vietnamu, z Argentíny a Srbska. A teraz som tu, aby som sa stal vaším priateľom a pomohol vám stať sa tiež Aflatounom!

Mám veľa aflatounských priateľov a spoločne sa učíme veľa vecí. Chceli by ste sa so mnou tiež učiť? ”

PLAGÁT

Túto stránku si môžete vytlačiť!

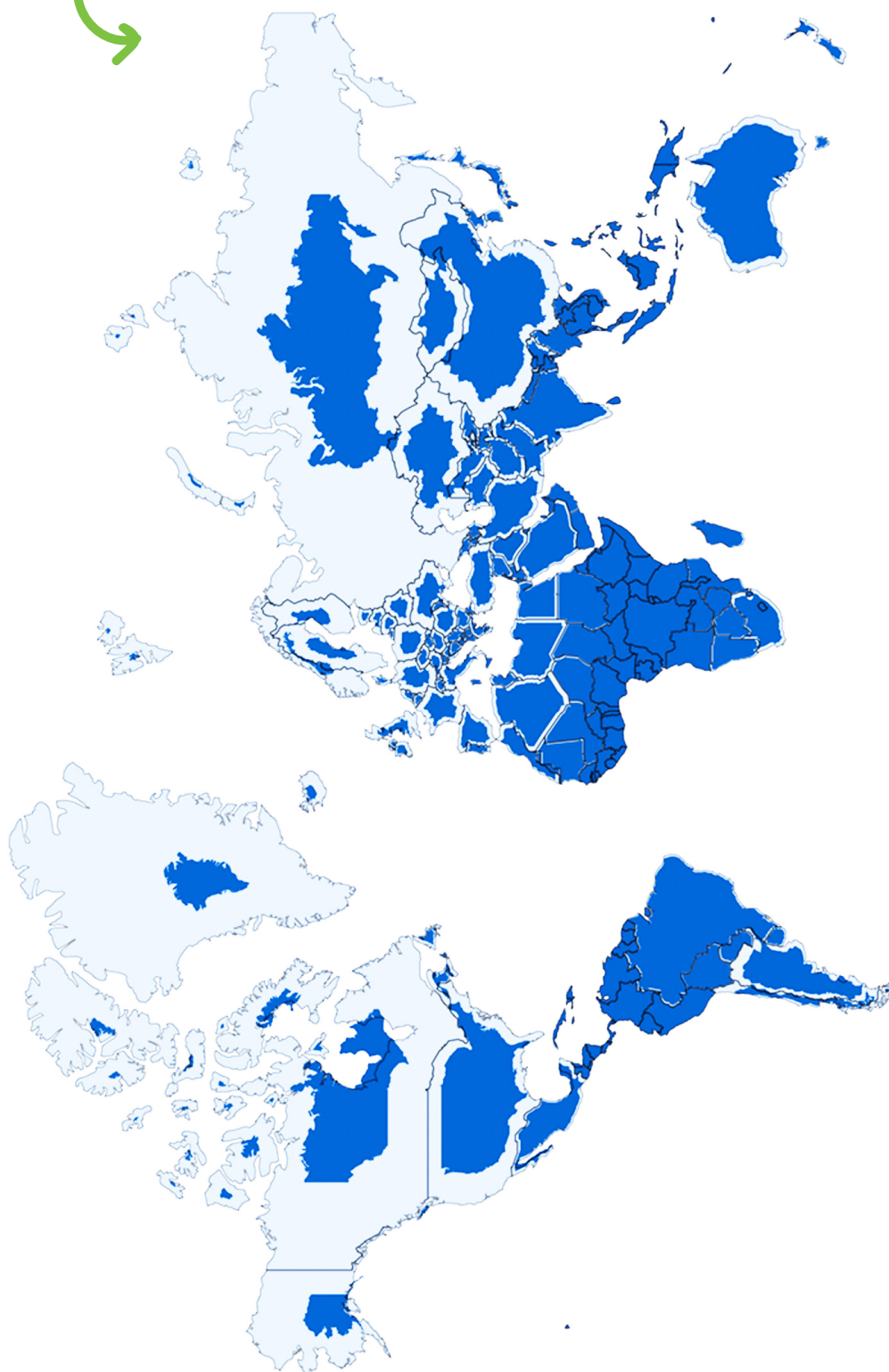

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PLAGÁT

MERCATOROVA PROJEKCIA (MAPA SVETA)

PLAGÁT

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PETERSOVA PROJEKCIA (MAPA SVETA)

TÉMA 1

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

2

Rebríček cieľov

Špecifický cieľ

Schopnosť formulovať a uskutočňovať ciele a túžby.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Vyjadriť niektoré zo svojich osobných cieľov.
2. Pochopiť, aké kroky je potrebné podniknúť na dosiahnutie svojich cieľov.

Potrebné materiály

1. Pracovný list: **Rebríček cieľov** (jeden pre každého žiaka)
2. Príbeh: **Efren Peñaflorida Jr.: Kvalitné vzdelávanie vo vozíku**
3. Papier
4. Ceruzky
5. Tabuľa/krieda alebo flipchart/fixka (v závislosti od zdrojov)

Metodika

Začnite: Aktivita v triede

Učte sa: Individuálna aktivita a aktivita vo dvojici

Premýšľajte: Diskusia v triede

Trvanie

50 minút

Kľúčové slová

kariéra, úspechy

Informácie pre učiteľa

Pri tejto aktivite využite príbeh osoby (vzoru), ktorú žiaci dobre poznajú.

V časti „Začnite“ si môžete vybrať, či dáte všetkým žiakom kópiu **príbehu Efrena Peňaflorida Jr.** a povieť im, aby si ho prečítali samostatne, dáte im ho prečítať v skupinách alebo im ho jednoducho prečítate vy.

Uistite sa, že ste dostatočne oboznámení s technikou voľného písania, aby ste ju mohli žiakom zrozumiteľne vysvetliť v časti „Učte sa“.

Začnite

Aktivita v triede

1. Prečítajte žiakom nasledujúcu vetu:
  - Keď budem mať 25 rokov, chcel by som byť/robiť...
2. Nechajte všetkých žiakov za sebou doplniť uvedenú vetu. Nezabudnite zdôrazniť, že ich odpovede sa nemusia týkať len práce - môžu sa týkať čohokoľvek (napr. snov o cestovaní alebo iných osobných záležitostí).
3. Ich odpovede zapisujte na tabuľu.
4. Potom dajte žiakom kópiu príbehu Efrena Peňaflorida Jr.
5. Po prečítaní príbehu im položte nasledujúce otázky:
  - O kom bol príbeh?
  - Čo sa mu podarilo dosiahnuť v mladom veku?
  - Ako to dosiahol?

★ TIP

Pre niektorých žiakov nemusí byť jednoduché uvažovať o svojej budúcnosti - nenúťte ich. Ak si myslíte, že by to mohlo byť pre vašu skupinu lepšie, túto aktivitu vedzte ako osobnú reflexiu tak, že každému žiakovi dáte papier a požiadate ho, aby nakreslil svoje 25-ročné ja (vrátane niektorých svojich snov a cieľov). Keď to urobia, požiadajte niekoľkých dobrovoľníkov, aby sa podelili o svoje kresby so zvyškom triedy.

Učte sa

Individuálna aktivita a aktivita vo dvojici

1. Každému žiakovi dajte kópiu **pracovného listu Rebríček cieľov**, hárok papiera a ceruzku.
2. Požiadajte ich, aby samostatne odpovedali na nasledujúce otázky pomocou techniky voľného písania:
  - Predstavte si, čo by ste chceli robiť o 10 rokov/aký život by ste chceli mať?
  - Aké skúsenosti by ste chceli mať?
  - Aké kroky musíte podniknúť, aby ste tieto ciele dosiahli?
3. Po piatich minútach nechajte žiakov vytvoriť dvojice a navzájom sa podeliť o svoje odpovede. Povzbudte ich, aby si kládli otázky a neodsudzovali ciele toho druhého.
4. Po uplynutí vyčleneného času požiadajte žiakov, aby si individuálne určili ciele, ktoré ich dovedú k ideálnemu životu, kým budú mať 25 rokov. Napríklad:
  - Byť inžinierom: Zvládnuť prijímacie skúšky.
  - Byť atlétom: Zúčastňovať sa súťaží na národnej úrovni.
5. Na túto úlohu im dajte päť minút a potom ich požiadajte, aby sa opäť spojili s tým istým spolužiakom a podelili sa o svoje odpovede.
6. Po ďalších piatich minútach požiadajte čo najviac dvojíc, aby porozprávali zvyšku triedy, čo sa dozvedeli od svojho spolužiaka.

Premýšľajte

Diskusia v triede

1. Položte žiakom nasledujúce otázky:
  - Bolo ľahké napísať si ciele, ktoré chcete dosiahnuť, kým budete mať 25 rokov? Prečo/prečo nie?
  - Bolo ľahké napísať kroky potrebné na dosiahnutie týchto cieľov? Prečo/ prečo nie?
  - Aké podobné kroky ste identifikovali vo vašom rebríčku cieľov? Existujú ľudia, ktorí by vám mohli pomôcť?
2. Zdôraznite dôležitosť stanovenia cieľa a určenia krokov na jeho dosiahnutie. Pripomeňte žiakom, že pracovať na dosiahnutí cieľa nie je ľahké a že cieľ sa môže dokonca zmeniť, ale keď si ho poriadne premyslia vrátane podrobného plánu krokov na jeho dosiahnutie, zvýšia sa ich šance na úspešnú realizáciu.

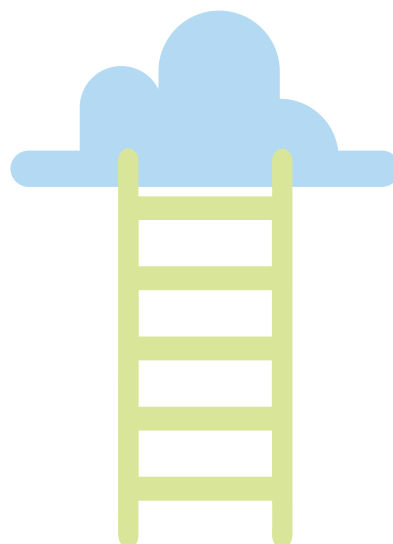
Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST

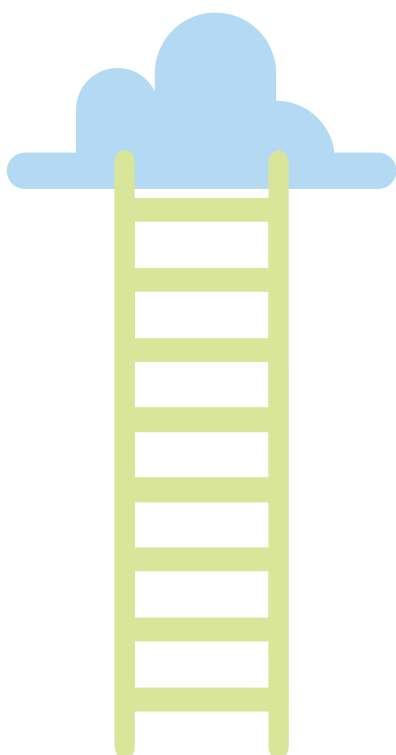
REBRÍČEK CIEĽOV

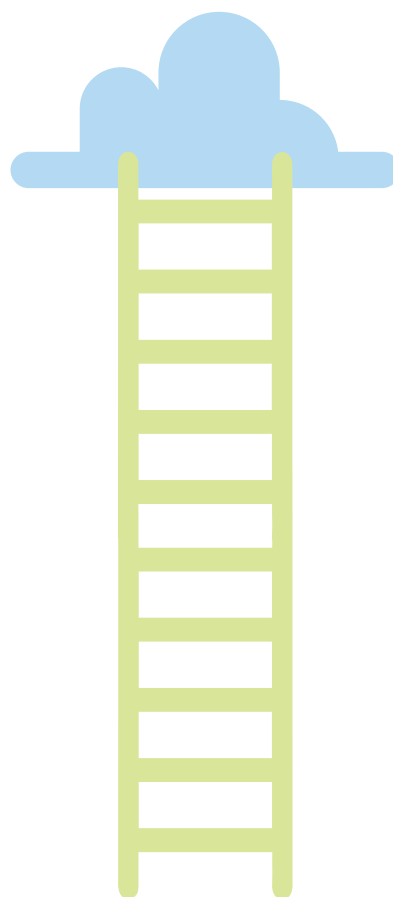
Do konca dnešného dňa

Do roka

Do piatich rokov

Do desiatich rokov

Efren Peñaflorida Jr: Kvalitné vzdelávanie vo vozíku

Autorka: Nikka Sarthou

Efren Peñaflorida Jr. je známy svojimi mnohými rolami – je napríklad sociálny pracovník či učiteľ. Najznámejší je však vďaka titulu „CNN Hrdina roka“, ktorý nosí.

Toto ocenenie získal v roku 2009 za advokačný projekt známy pod názvom Kariton Klasrum, ktorej sa venuje od roku 1997, keď so svojimi priateľmi Jeffersonom Bernalom a Reezelom Alconcelom Fajardom založil spoločnosť Dynamic Teen Company. V tom čase mal len 16 rokov, ale už vtedy poznal hodnotu vzdelania, keďže vyrastal v chudobnej oblasti a zažil problémy, ktoré s tým súviseli.

Peñaflorida Jr. bol v detstve šikanovaný, čo bolo hlavným dôvodom, prečo sa začal venovať mentoringu. Namiesto odplaty posilnil seba a svojich rovesníkov prostredníctvom komunitného aktivizmu.

Skupina poskytuje verejnoprospešné služby deťom, ktoré to potrebujú, prostredníctvom projektov zameraných na zvyšovanie povedomia mládeže. Organizujú programy na podporu a rozvoj talentu, ako aj aktivity zamerané na sebarozvoj a predstavujú deťom koncept dôležitosti mládeže, sebaznania a morálnych hodnôt dospelých. „Posielame deti v školskom veku, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku, späť do školy,“ povedal Peňaflorida Jr.

V projekte Kariton Klasrum používajú vozíky s knihami, písacími potrebami, stolmi a stoličkami – a vďaka tomuto vybaveniu prinášajú vzdelanie chudobným deťom. V mobilných učebniach sa deti učia rôzne témy – od matematiky až po správnu hygienu. Poskytujú v nich tiež základnú zdravotnú starostlivosť a potraviny.

Členovia projektu dúfajú, že sa im podarí priviesť mladých ľudí, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku, späť do hlavného vzdelávacieho prúdu. Kariton Klasrum v súčasnosti poskytuje služby 800 deťom – približne 85 až 90 percent z nich sa vrátilo do školy a niektoré sa tiež dobrovoľne zapojili do projektov skupiny.

Vďaka svojmu pozitívnemu postoju sa Peňafloridovi Jr. darí presadzovať svoje ciele - nielen v oblasti vzdelávania, ale aj v oblasti mládeže, životného prostredia, živobytia, kultúry, mieru a zdravia. Naďalej sa venuje dobrovoľníckej práci a svojimi činmi inšpiruje ľudí.

Ako mladý človek si Peňaflorida Jr. nevybral ľahkú cestu. Mohol zanechať školu kvôli ťažkej finančnej situácii svojej rodiny a podľahnúť tlaku gangov, ale on si vybral iný smer. Svojím víťazným prístupom naďalej inšpiruje ostatných - jeden vozík za druhým.

KDM/KG, GMA News

TÉMA 2

Moje práva a rešpektovanie práv ostatných

3

Odopieranie práv

Špecifický cieľ

Venovať sa porušovaniu práv detí v komunite alebo štáte.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Identifikovať niektoré z práv detí, ktoré nie sú v ich komunite dodržiavané.
2. Premýšľať o možných spôsoboch riešenia týchto porušení.

Potrebné materiály

1. Plagát: **Práva dieťaťa**

Metodika

Začnite: Aktivita v triede

Učte sa: Divadlo obrazov

Premýšľajte: Diskusia v triede

Trvanie

50 minút

Kľúčové slová

práva detí, porušenia

Informácie pre učiteľa

Pripravte sa na diskusiu o príkladoch porušovania práv detí, ktoré sa vyskytujú vo vašej komunite. Táto aktivita môže byť obzvlášť náročná pre žiakov, ktorí zažili nejakú formu násillia (fyzického, emocionálneho, sexuálneho, atď.). Priebežne kontrolujte energiu skupiny. Ak je to možné, zabezpečte, aby bol počas tejto aktivity prítomný a pripravený aj váš ďalší kolega, ktorý prevezme

vedenie aktivity v prípade, že budete musieť opustiť miestnosť, aby ste poskytli okamžitú pomoc žiakovi, ktorý sa nebude cítiť dobre.

Nenúťte žiakov k účasti a rešpektujte ich súkromie. Majte na pamäti zásady psychologickej prvej pomoci:

Psychologická prvá pomoc (PFA) je technika používaná pri posttraumatickej stresovej poruche.

PFA zahŕňa:

- Poskytovanie praktickej starostlivosti a podpory.
- Posúdenie potrieb a obáv.
- Pomoc ľuďom v prístupe k základným potrebám (napr. potraviny a voda, informácie).
Utešovanie ľudí a pomoc, aby sa upokojili.
- Pomoc ľuďom pri získavaní informácií, služieb a sociálnej podpory.
- Ochrana ľudí pred ďalším poškodením.

PFA nie je:

- klinická ani psychiatrická intervencia
- psychologický debriefing
- aktivita zameraná na to, aby človek analyzoval, čo sa mu stalo, alebo aby vytváral časovú líniu udalostí
- nátlak na ľudí, aby vám povedali svoj príbeh
- pýtanie sa ľudí na podrobnosti o tom, ako sa cítia alebo čo sa stalo

★ TIP

Viac o psychologickej prvej pomoci nájdete v slovenčine tu:

<https://eduworld.sk/cd/jaroslava-konickova/3350/psychicka-prva-pomoc-alebo-metoda-6p>

Začnite

Aktivita v triede

1. Požiadajte žiakov, aby sa postavili do kruhu tvárou von.
2. Postavte sa do stredu kruhu. Povedzte žiakom, že budete počítať do troch a pri čísle 3 zakričíte nejakú postavu (napríklad: učiteľ, matka atď.).
3. Vysvetlite im, že pri čísle 3 sa budú musieť okamžite otočiť tak, aby stáli tvárou do kruhu a telom čo najlepšie znázornili postavu.
4. Tento postup opakujte toľkokrát, koľkokrát vám to čas dovolí. Využite rôzne typy postáv. Vždy sa spýtajte, prečo ich znázornili práve týmto spôsobom.

Učte sa Divadlo obrazov

1. Nechajte žiakov vytvoriť skupiny po piatich až siedmich.
2. Informujte ich, že budú musieť v skupine znázorniť nasledujúce tri scenáre pomocou metódy „divadlo obrazov“. Pripomeňte žiakom, že na zobrazenie môžu použiť len svoje telo, nemôžu sa hýbať ani vydávať žiadne zvuky:

- Niečo, čo im robí radosť.
- Niečo, čo im naháňa strach.
- Niečo, z čoho sú smutní.

3. Dajte im 7 až 10 minút na prediskutovanie jednotlivých scenárov a prípravu obrazu a potom požiadajte každú skupinu, aby postupne predstavila jednotlivé scény. Počas toho nechajte ostatných žiakov hádať, čo skupina zobrazuje, a položte im niektoré z nasledujúcich otázok:

- Čo sa deje v tejto situácii?
- Kto sú jednotlivé postavy?
- Čo robia?
- Ako sa podľa vás cítia?

4. Potom informujte žiakov, že ako skupina budú musieť určiť právo dieťaťa, ktoré podľa nich nie je v ich komunite alebo štáte dodržiavané. Ak žiaci nepoznajú práva dieťaťa, môžete im ukázať alebo rozdať plagát Práva dieťaťa alebo im tieto práva nahlas prečítať. Vysvetlite, že budú musieť toto porušenie opäť znázorniť pomocou metódy „divadlo obrazov“ a ostatné skupiny budú musieť uhádnuť, o ktoré právo sa jedná.

5. Dajte skupinám päť až desať minút na diskusiu a prípravu.

6. Po príprave požiadajte každú skupinu, aby predstavili svoj obraz. Nechajte ostatných žiakov hádať, čo zobrazujú a položte im niektoré z nasledujúcich otázok:

- Čo sa deje v tejto situácii?
- Kto sú jednotlivé postavy?
- Čo robia?
- Ako sa podľa vás cítia?

Je to problém, ku ktorému dochádza aj vo vašej komunite?

7. Po tom, ako všetci predvedú svoj obraz, vyberte skupinu, ktorá predstavila scenár, ktorý by podľa vás mohol podnietiť ďalšiu diskusiu. Požiadajte ich, aby opäť predstavili ich obraz a položte všetkým žiakom nasledujúce otázky:

- Ako by bolo možné tento problém „vyriešiť“?
- Čo by mali robiť jednotlivé postavy?
- Čo môžete spraviť vy ako jednotlivci pre zlepšenie situácie?

Premýšľajte

Diskusia v triede

1. Položte žiakom nasledujúce otázky:

- Ako ste sa cítili pri používaní metódy „divadlo obrazov“?
- Bolo pre vás používanie tejto metódy ľahké alebo ťažké? Prečo?
- Aké práva dieťaťa neboli znázornené pri tejto aktivite, ale sú dôležité?

2. Požiadajte žiakov, aby si zapamätali, čomu sa venovali pri tejto aktivite, pretože nadobudnuté vedomosti budú využívať aj pri ďalšej aktivite.

DOHOVOR O PRÁVACH DIEŤAŤA

PRÁVA
DIEŤAŤA

Článok 2

Dohovor sa vzťahuje na každého bez ohľadu na jeho rasu, náboženstvo alebo schopnosti, bez ohľadu na to, čo si myslí alebo hovorí, bez ohľadu na to, z akého typu rodiny pochádza.

Článok 12

Máte právo vyjadriť svoj názor a dospelí ho majú vypočuť a brať vážne.

Článok 27

Máte právo na jedlo, oblečenie, bezpečné miesto na život a na uspokojenie svojich základných potrieb. Nemali by ste byť znevýhodnení tak, aby ste nemohli robiť mnohé veci, ktoré môžu robiť iné deti.

Článok 28

Deti majú právo na vzdelanie. Disciplína v školách by mala rešpektovať ľudskú dôstojnosť detí. Základné vzdelanie by malo byť bezplatné. Bohaté krajiny by mali pomôcť chudobným krajinám dosiahnuť tento cieľ.

Článok 29

Vzdelávanie by malo naplno rozvíjať osobnosť a nadanie každého dieťaťa. Malo by deti viesť k úcte k rodičom a k rešpektovaniu vlastnej a iných kultúr.

Článok 31

Všetky deti majú právo na oddych a hru a na zapojenie sa do širokej škály voľnočasových aktivít.

Článok 32

Vláda by mala chrániť deti pred prácou, ktorá je nebezpečná, ktorá by mohla poškodiť ich zdravie alebo brániť ich vzdelaniu.

Článok 33

Vláda by mala zabezpečiť spôsoby ochrany detí pred nebezpečnými drogami.

Článok 34

Vláda by mala chrániť deti pred sexuálnym zneužívaním. (Uistite sa, že deti sú oboznámené s týmto právom, ale nenechajte ich znázorniť porušenie; namiesto toho ich nechajte hrať hru „Nie/Chod'/Povedz“ – povedzte osobe „Nie“, odíďte zo situácie a povedzte to niekomu, komu dôverujete).

Článok 35

Vláda by mala zabezpečiť, aby žiadne dieťa nebolo unesené alebo predané.

Článok 36

Deti by mali byť chránené pred všetkými činnosťami, ktoré by mohli poškodiť ich vývoj.

Článok 37

S deťmi, ktoré porušia zákon, by sa nemalo zaobchádzať kruto. Nemali by byť umiestňované do väzenia spolu s dospelými a mali by mať možnosť udržiavať kontakt so svojimi rodinami.

Článok 39

Deťom, ktoré boli zanedbávané alebo zneužívané, by mala byť poskytnutá osobitná pomoc na obnovenie ich sebaúcty.

Článok 38

Vlády by nemali povoliť vstup do armády deťom mladším ako 15 rokov. Deťom vo vojnových oblastiach by mala byť poskytnutá osobitná ochrana.

Článok 42

Máte právo poznať svoje práva! Dospelí by mali o týchto právach vedieť a mali by vám pomôcť ich spoznať.

TÉMA 2

Moje práva a rešpektovanie práv ostatných

4

Presadzovanie našich práv

Špecifický cieľ

Venovať sa porušovaniu práv detí v komunite alebo štáte.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Pochopiť príčiny a dôsledky porušenia vybraného práva dieťaťa.
2. Dokázať si premyslieť možné spôsoby riešenia tohto porušenia.

Potrebné materiály

1. Papier
2. Ceruzky
3. Tabuľa/krieda alebo flipchart/fixka (v závislosti od zdrojov)

Metodika

Začnite: Skupinová aktivita

Učte sa: Strom problémov

Premýšľajte: Diskusia v triede

Trvanie

50 minút

Kľúčové slová

práva detí, príčiny, dôsledky, problém

Začnite Skupinová aktivita

1. Nechajte žiakov vytvoriť skupiny po piatich až siedmich.
2. Informujte ich, že poviete „situáciu“ (z nižšie uvedeného zoznamu) a okamžite začnete počítať do desať. Vysvetlite, že za tento čas musia skupiny znázorniť scénu tak, že vytvoria postavy a veci, ktoré sa tam bežne nachádzajú:
  - Trieda
  - Narodeninová oslava
  - Pohreb
  - Promócie
  - Svadba
  - Súdna sieň
3. Na konci každej scény dajte žiakom čas, aby sa rozliadli a pozreli si zobrazenia ostatných skupín. Objasnite všetky postavy/veci, ktoré môžu byť nejasné.
4. Postup opakujte s toľkými scénami, koľko vám čas dovolí, ale dbajte na to, aby vaša posledná scéna bola:
  - Problém v našej komunite
5. Tentoraz počítajte do 20, aby mali žiaci viac času na prípravu.

Učte sa Strom problémov

1. Povedzte žiakom, aby ostali v skupinách a požiadajte ich, aby si vybrali problém vo svojej komunite, ktorý by chceli riešiť - môže to byť aj posledná scéna z predchádzajúcej aktivity alebo niektorý z problémov, ktorým sa venovali počas predchádzajúcej aktivity. Dajte im niekoľko minút na diskusiu a potom požiadajte skupiny, aby vám povedali, ktoré problémy si vybrali.
2. Každý skupine dajte hárok papiera a ceruzku a nechajte ich nakresliť strom problémov pre vybraný problém. Požiadajte ich, aby do kmeňa napísali problém, do koreňov jeho príčiny a do konárov jeho dôsledky.

VIDEO

Ako vytvoriť strom problémov
<https://youtu.be/SsW8cPW7Lvo>

*Vo videu sú k dispozícii slovenské titulky.
Nezabudnite si ich zapnúť.

3. Na túto úlohu im dajte 15-20 minút. Potom požiadajte každú skupinu, aby svoju prácu predstavila zvyšku triedy. Po prezentácii položte všetkým žiakom nižšie uvedenú otázku a diskutujte s nimi tak, že požiadate ostatných žiakov o pripomienky a spätnú väzbu:

- Ak by ste sa pokúsili s týmto problémom niečo urobiť, ako by ste mohli postupovať?

★ TIP

Zabezpečte, aby bol pri výbere problému, ktorý bude znázornený v strome problémov, vypočutý hlas všetkých žiakov. Vypočuté, prediskutované a riešené by mali byť aj problémy, s ktorými sa stretávajú menšinové skupiny vo vašom klube alebo triede.

Premýšľajte Diskusia v triede

1. Položte žiakom nasledujúce otázky:

- Ako ste sa cítili počas aktivity Strom problémov?
- Bolo to ľahké alebo ťažké? Prečo?
- Aké ďalšie otázky týkajúce sa práv detí neboli riešené metódou „strom problémov“, ale sú tiež dôležité?

2. Zozbierajte vytvorené stromy problémov a uschovajte ich na bezpečnom mieste, pretože sa k nim ešte budete vracieť.

TÉMA 3

Úspory a výdavky

5 Čo ponúkajú finančné inštitúcie

Špecifický cieľ

Získať informácie o produktoch a službách, ktoré ponúkajú finančné inštitúcie.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Opísať rôzne produkty, ktoré ponúkajú finančné inštitúcie.

Potrebné materiály

1. Brožúra/informačný materiál o bankových produktoch a službách (jedna pre každú skupinu)
2. Tabuľa/krieda alebo flipchart/fixka (v závislosti od zdrojov)

Metodika

Začnite: KWL tabuľka

Učte sa: Skupinová aktivita a diskusia v triede

Premýšľajte: KWL tabuľka

Trvanie

55 minút

Kľúčové slová

sporiaci účet, bežný účet, osobné pôžičky

Informácie pre učiteľa

Pred aktivitou si zhromaždite čo najviac príkladov a brožúr bankových produktov/služieb z miestnych bánk/finančných inštitúcií – budú lepšie/relevantnejšie ako tu uvedené príklady.

Príklady môžete vytvoriť čo najkomplexnejšie alebo čo najjednoduchšie v závislosti od toho, čo máte k dispozícii.

Uistite sa, že ste zozbierali informácie o nasledujúcich možnostiach:

- **Sporiace účty**
- **Bežné účty**
- **Osobné úvery**

Ak sa rozhodnete použiť príklady z bánk alebo finančných inštitúcií vo vašej komunite a štáte, uistite sa, že ide o dôveryhodné inštitúcie, ktoré sú zabezpečené Európskym orgánom pre bankovníctvo (EBA) a majú licenciu na činnosť v danej krajine.

Zabezpečte dostatočný počet kópií, aby mala každá skupina jednu brožúru/materiál o produkte. Je viac ako pravdepodobné, že žiaci vytvoria viac ako tri skupiny, preto je možné, že skupiny budú pracovať na rovnakom produkte (v ideálnom prípade by však ten istý typ produktu mal byť z inej banky/finančnej inštitúcie).

Vyplnenú KWL tabuľku si odložte, pretože sa k nej vrátite počas ďalšej aktivity.

Začnite KWL tabuľka

1. Nakreslite KWL tabuľku (nižšie) na tabuľu/flipchart.

VIEM Čo už o tejto tému viem	CHCEM VEDIEŤ Čo sa o tejto téme chcem naučiť	NAUČIL/A SOM SA Čo som sa dnes naučil/a

2. Opýtajte sa žiakov:

- Čo viete o finančných inštitúciách a/alebo bankách?

3. Ich odpovede priebežne zapisujte do ľavého stĺpca s názvom „Viem“.

4. Potom sa žiakov opýtajte, čo by sa ešte chceli dozvedieť o finančných inštitúciách a/alebo bankách. Ich poznámky alebo otázky píšete do stĺpca „Chcem vedieť“. Pripomeňte žiakom, že sa k tejto tabuľke vrátia a na konci aktivity vyplnia posledný stĺpec.

5. V prípade potreby použite niektoré z nasledujúcich otázok ako návod:

- Ktoré finančné inštitúcie alebo banky poznáte?
- Kto z vás má účet v týchto inštitúciách? A čo dospelí vo vašom živote?
- Aký druh služieb poskytujú tieto inštitúcie?

Učte sa Skupinová aktivita a diskusia v triede

1. Nechajte žiakov vytvoriť skupiny po piatich až siedmich a každej skupine dajte brožúru/akýkoľvek materiál, ktorý máte o jednom z nasledujúcich produktov:

- Sporiace účty
- Bežné účty
- Osobné pôžičky

2. Informujte skupiny, že budú musieť „predať“ svoj produkt/službu zvyšku triedy, a to tak, že pripravia krátku prezentáciu (spôsobom podľa vlastného výberu), ktorá bude čo najviac informatívna a umožní spolužiakom pochopiť výhody a riziká produktu/služby, ktorú propagujú.

★ TIP

Ak pracujete so skupinou žiakov s pokročilými znalosťami, požiadajte ich, aby si prezreli webové stránky niektorých vopred vybraných finančných inštitúcií, ktoré budú prezentovať. Uistite sa, že webové stránky, ktoré im sprístupníte, sú jednoduché a pred aktivitou stanovte jasné pravidlá o bezpečnom prehliadaní internetu a dôležitosti nezverejňovania osobných údajov na internete.

3. Dajte skupinám 10-15 minút na prípravu a potom požiadajte každú skupinu, aby produkt/službu odprezentovali pred zvyškom triedy. Po každej prezentácii vyzvite ostatných žiakov, aby poskytli spätnú väzbu a položili otázky.

4. Keď sa všetky skupiny predstavia, požiadajte ich, aby si vybrali jeden produkt/službu. Upozornite ich, že si nemôžu vybrať produkt/službu, ktoré im boli pridelené.

5. Následne požiadajte každú skupinu, aby sa podelila o svoje rozhodnutie a prediskutujte s nimi nasledujúce otázky:

- Prečo ste si vybrali tento produkt/službu?
- Aké sú jeho výhody
- Aké sú jeho riziká?

Premýšľajte KWL tabuľka

1. Ukážte žiakom KWL tabuľku z časti „Začnite“. Požiadajte ich, aby si prešli otázky, ktoré uviedli v stĺpci „Chcem vedieť“ a aby pomenovali, čo sa naučili počas dnešnej aktivity. Ich odpovede napíšte do stĺpca „Naučil/a som sa“.

ZAPOJENIE RODIČOV

Požiadajte žiakov, aby sa s rodinnými príslušníkmi podelili o informácie, ktoré sa naučili v tejto aktivite.

Ďalšie otázky, ktoré by mali s rodičmi prediskutovať, sú:

- Aké produkty a služby finančných inštitúcií využíva naša rodina?
- Prečo ste si vybrali tieto možnosti? Čo ste brali do úvahy?
- Ktoré produkty/služby budeme potrebovať v budúcnosti?

BROŽÚRA

Túto stránku si môžete vytlačiť!

Budúcnosť sa začína teraz!

Sporiaci účet pre deti do 12 rokov!

Zvyšujte ich úspory a zároveň využívajte výhody vybraných pobočiek obchodov.

POPLATKY ZA SLUŽBY

Zrušenie účtu do 30 dní
Prečerpanie účtu
Neuplatňovanie dane z úroku

VLASTNOSTI

Požiadavka počiatočného vkladu
Minimálna mesačná požiadavka na priemerný zostatok
Minimálny zostatok na získanie úroku
Ročná úroková sadzba

**DÔVERYHODNÁ
BANKA**

DÔVERYHODNÁ BANKA

Získajte vkladnú knižku a debetnú kartu, ktorú môžete používať ako nákupnú kartu vo vybraných prevádzkach.

Je to jednoduché!

**K dispozícii pre
tínedžerov vo veku
od 13 do 19 rokov!**

POPLATKY ZA SLUŽBY

Zrušenie účtu do 30 dní
Prečerpanie účtu
Neuplatňovanie dane z úroku

VLASTNOSTI

Požiadavka počiatočného vkladu
Minimálna mesačná požiadavka na priemerný zostatok
Minimálny zostatok na získanie úroku
Ročná úroková sadzba

BROŽÚRA

Túto stránku si môžete vytlačiť!

DÔVERYHODNÁ BANKA

TERAZ JE TO MOŽNÉ!

Využite nízke úrokové sadzby a jednoduché podmienky splácania vašich finančných potrieb, ako napríklad:

- rekonštrukcia/modernizácia domácnosti
- školné/vzdelávanie
- nábytok
- spotrebiče/elektronické prístroje
- dovolenka/cestovanie
- špeciálne udalosti
- zdravie a wellness
- naliehavé zdravotné dôvody

Výhody

Flexibilná výška úveru

Minimálna suma 220 €

Maximálna suma 70 000 €

Pevné mesačné splátky – každý mesiac splácajte rovnakú sumu s niektorým z nasledujúcich flexibilných termínov splátok s úrokovou sadzbou 9 %:

- 6 mesiacov
- 12 mesiacov
- 18 mesiacov
- 24 mesiacov
- 36 mesiacov

Pohodlné vybavenie

Podajte žiadosť na ktorejkoľvek pobočke Friendly Bank po celom svete.

OSOBNÝ ÚVER Z FRIENDLY BANK

Osobný úver ponúkame tým, ktorí majú vo Friendly Bank bežný alebo sporiaci účet. Vyžaduje sa minimálny vklad vo výške 300 €.

TÉMA 4

Plánovanie a zostavovanie rozpočtu

6 Ako fungujú finančné inštitúcie

Špecifický cieľ

Získať informácie o finančných inštitúciách a o prepojení sporiacich a úverových služieb.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Popísať, ako fungujú finančné inštitúcie z hľadiska prijímania vkladov a poskytovania úverov.

Potrebné materiály

1. Mäkká lopta alebo predmet, ktorý sa dá bezpečne hádzať
2. **Materiál: Ako fungujú banky** (jeden pre každú skupinu)
3. Tabuľa/krieda alebo flipchart/fixka (v závislosti od zdrojov)

Metodika

Začnite: Aktivita v triede

Učte sa: Skupinová aktivita (a hosťujúci rečník)

Premýšľajte: Diskusia

Trvanie

50 minút (prípadne viac, v závislosti od hosťa)

Kľúčové slová

finančné inštitúcie, centrálna banka, sporenie, úvery

Informácie pre učiteľa

Pokúste sa dohodnúť s pracovníkom banky alebo zamestnancom finančnej inštitúcie, aby prišli do triedy a porozprávali sa so žiakmi. Ak je to možné, predstavte hosťa žiakom po časti „Učte sa“ a vyzvite žiakov, aby sa hosťa spýtali na všetko, čo ich zaujíma. V prípade, že sa vám podarí zabezpečiť účasť hosťa, vyčleňte na aktivitu viac času.

Pred aktivitou napíšte na tabuľu/flipchart otázky z časti „Učte sa“, aby sa k nim mohli žiaci kedykoľvek ľahko vrátiť.

Začnite Aktivita v triede

1. Požiadajte žiakov, aby sa postavili do kruhu. Vysvetlite im, že povieť slovo a hodíte loptu niekomu v kruhu. Osoba, ktorá chytí loptu, musí povedať prvú vec, ktorá jej napadne, keď počuje dané slovo. (Napríklad: povieť „modrá“ a hodíte loptu; osoba, ktorá ju chytí, môže povedať „more“, „obloha“ alebo „farba“.)
2. Potom osoba, ktorá má loptu, zopakuje pôvodné slovo a hodí loptu inej osobe v kruhu, ktorá musí odpovedať a potom zopakovať postup s niekým novým.
3. Požiadajte dobrovoľníka, aby priebežne zapisoval odpovede na tabuľu/flipchart.
4. Pri hádzaní lopty použite nasledujúce slová:
  - finančné inštitúcie
  - banka
  - úspora pôžičky
5. Poďakujte všetkým za zapojenie a vysvetlite im, že dnes sa dozvedia viac o bankách a ich fungovaní. Predtým, ako prejdete do časti „Učte sa“, podelte sa s nimi o informácie uvedené nižšie:

DEFINÍCIA

„**Banka** je podnik, ktorý požičiava a prijíma peniaze. Prijíma peniaze od zákazníkov, ktorí sa nazývajú vkladatelia. Požičiava peniaze iným zákazníkom nazývaným dlžníci. Platí poplatky vkladateľom a vyberá poplatky od dlžníkov. Tieto poplatky sa nazývajú úroky. Banka dosahuje zisk tým, že vyberá viac úrokov ako vypláca. Moderné banky robia aj mnoho ďalších vecí... Dnes banky používajú počítače takmer na všetky svoje činnosti. Klienti často používajú svoje domáce počítače aj na bankovníctvo. Ľudia môžu platiť účty alebo prevádzať peniaze medzi bankovými účtami cez internet.“ (Encyclopedia Britannica, Banka a bankovníctvo, <https://kids.britannica.com/kids/article/bank-and-banking/352823>)

Učte sa

Skupinová aktivita (a hosťujúci rečník)

1. Povedzte žiakom, aby vytvorili skupiny po piatich až siedmich a každej skupine dajte kópiu **materiálu Ako fungujú banky**. Ak pracujete so skupinou s nízkou gramotnosťou, zvážte, či si informačný materiál neprečítate pred prácou v skupinách spoločne.
2. Po tom, ako si všetci prečítali text, požiadajte skupinu, aby sa podelila o kľúčové body z materiálu. Využite túto príležitosť na overenie, či všetci rozumejú aktivite.

★ TIP

Kladte žiakom otázky, aby ste korigovali ich nepresné informácie. Namiesto toho, aby ste povedali „Nie, to je nesprávne“, diskutujte s nimi a žiakov sa pýtajte: „Prečo si myslíte, že...? Mohli by ste uviesť príklad? Mohlo by existovať iné vysvetlenie? Má niekto inú predstavu?“

3. Povedzte skupinám, aby diskutovali o otázkach na tabuli/flipcharte (nižšie):
  - Čo som sa dozvedel z tohto letáku?
  - Čo by sa stalo, keby ľudia prestali sporiť v bankách?
  - Čo by sa stalo, keby banky požičiavali viac peňazí, ako majú k dispozícii?
  - Aká je úloha centrálnej banky?
4. Dajte im na túto úlohu 15 minút a potom požiadajte jednotlivé skupiny, aby sa podelili o svoju odpoveď na niektorú z uvedených otázok.
5. Ak sa vám podarilo dohodnúť príchod hosťujúceho rečníka, predstavte ho žiakom a vyzvite ich, aby mu kládli otázky, ktoré ich zaujímajú.

★ ZDROJE

*Ak pracujete so žiakmi s pokročilými znalosťami, venujte nejaký čas diskusii o Európskej centrálnej banke a jej úlohe. **Na podporu diskusie si spoločne preštudujte tieto zdroje:***

Pochopenie vzniku, štruktúry a fungovania Európskej centrálnej banky: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/html/index.sk.html>

Európska centrálna banka vysvetľuje úlohu centrálnych bánk <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tellme/html/what-is-a-central-bank.sk.html>

Premýšľajte Diskusia

1. Na záver aktivity požiadajte žiakov, aby sa na niekoľko minút zamysleli nad dnešnou aktivitou.
  - Naučili ste sa niečo nové?
  - Povedali sme niečo, čo vás prekvapilo?
  - Je ešte niečo, čo vám zatiaľ nie je jasné?
2. Po piatich minútach požiadajte niekoľkých dobrovoľníkov, aby sa podelili o svoje myšlienky.

AKO FUNGUJÚ BANKY

Keď vložíte peniaze do banky, dostanú sa do veľkého spoločného fondu spolu s peniazmi ostatných ľudí a na váš účet sa pripíše suma vášho vkladu. Keď uskutočňujete výbery, táto suma sa odpočíta od zostatku na vašom účte. Na váš účet sa pripisujú aj úroky, ktoré získate zo zostatku.

Banky vytvárajú peniaze poskytovaním úverov. Množstvo peňazí, ktoré môžu banky požičať, závisí od povinných minimálnych rezerv stanovených centrálnou bankou. Povinné minimálne rezervy predstavujú sumu peňazí, ktorú banky nesmú požičať a ktorú musia držať vo svojich bankových trezoroch. Povinné minimálne rezervy zvyčajne predstavujú 2 % z celkových vkladov banky. Túto sumu možno držať buď v hotovosti v pokladni, alebo na rezervnom účte banky.

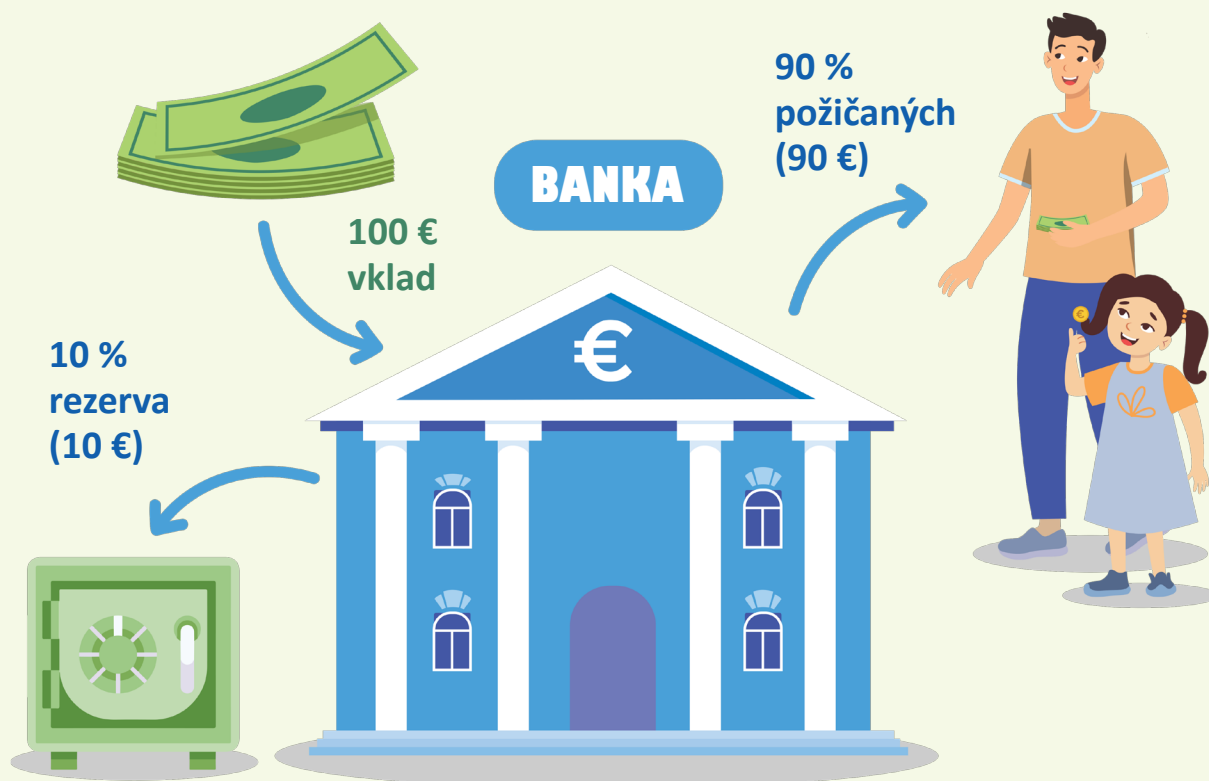
Ak chcete pochopiť, aký to má vplyv na ekonomiku, zamyslite sa nad týmto. Keď banka získa vklad vo výške 100 €, za predpokladu, že povinné minimálne rezervy sú 2 %, môže požičať 98 €. Týchto 98 € sa vráti späť do ekonomiky, nakúpia sa za ne tovary alebo služby a zvyčajne skončia uložené v inej banke. Táto banka potom môže požičať 96,04 € z vkladu 98 €; suma sa vracia znova do ekonomiky na nákup tovarov alebo služieb a nakoniec je uložená do inej banky, ktorá z nej požičia určité percento.

Takto peniaze rastú a prúdia do celej komunity. 100 € vytvára v ekonomike oveľa väčšiu vlnu, než si zrejme uvedomujete!

Pri požičiavaní peňazí sa mnohé banky zameriavajú aj na environmentálne a sociálne vplyvy svojich úverov. Inými slovami, mnohé banky sa snažia požičiavať peniaze jednotlivcom a firmám, ktoré nepoškodia dobré meno banky. Snažia sa vyhnúť požičiavaniu peňazí firmám a jednotlivcom zapojeným do nezákonných činností alebo činností, ktoré vážne poškodzujú životné prostredie alebo komunity.

Všeobecne však platí, že banky chcú tiež zarobiť čo najviac peňazí, a preto chcú požičiavať peniaze ziskovým jednotlivcom a firmám - niekedy je však činnosť týchto jednotlivcov a firiem škodlivá pre krajinu, v ktorých sídlia!

Niektoré banky požičiavajú peniaze celému radu spoločností vybraných na základe pozitívnych dôvodov - napríklad spoločnostiam, ktoré majú dobré výsledky v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, vynikajúce výsledky v oblasti životného prostredia (úspora energie, minimalizácia znečistenia, zameranie na recykláciu atď.), podporujú rovnosť príležitostí alebo kladú veľký dôraz na ľudské práva.

TÉMA 5

Sociálny a finančný podnik

7

Náš sociálny podnik

Špecifický cieľ

Viesť sociálne podniky vo svojej komunite alebo sa na nich aktívne podieľať.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Vypracovať a obhájiť akčný plán sociálneho podniku vo svojej komunite.

Potrebné materiály

1. **Pracovný list: Akčný plán sociálneho podniku** (jeden pre každú skupinu)
2. Papier
3. Ceruzky

Metodika

Začnite: Skupinová diskusia

Učte sa: Skupinová aktivita

Premýšľajte: Zdieľanie a diskusia v triede

Trvanie

65 minút

Kľúčové slová

sociálny podnik, akčný plán

Informácie pre učiteľa

Ak chcete podporiť zlepšovanie zručností žiakov pri prezentácii a obhajobe sociálnych podnikov, pozvite ďalších relevantných ľudí, ktorí sa stanú porotcami a trénermi. Budú zodpovední za kladenie otázok, poskytovanie spätnej väzby na zlepšenie plánu a výber najlepšieho plánu.

Ak sa rozhodnete pozvať externé osoby, naplánujte aktivity v dostatočnom predstihu a prediskutujte očakávania, aby ste sa uistili, že každému vyhovuje jeho úloha a zodpovednosť. Ak sa vám zdá, že čas vyhradený na aktivitu nie je postačujúci, môžete žiakov poveriť vypracovaním akčného plánu doma a jeho obhajobu naplánovať na iný čas.

Začnite Skupinová diskusia

1. Požiadajte žiakov, aby vytvorili rovnaké skupiny ako v predchádzajúcej aktivite.
2. Informujte ich, že musia prijať konečné rozhodnutie o téme alebo probléme, ktorým by sa chceli v komunite zaoberať. V prípade potreby sa môžete odvolať na predchádzajúce problémy, ktoré boli identifikované počas jednotlivých aktivít.
3. Dajte im na rozhodnutie niekoľko minút a potom ich požiadajte, aby sa o výsledok podelili so zvyškom triedy.

★ TIP

Keď skupiny prezentujú svoje nápady, počúvajte ich aktívne a bez posudzovania. Ak si myslíte, že ich nápad je príliš zložitý alebo nie je relevantný, nezavrhujte ho, ale zapojte sa do zmyslupnej diskusie so skupinou.

Spýtajte sa:

- Čo sa vám na tomto nápade páči najviac?
- Obsahujú nápady časti, ktorých realizácia by mohla byť náročná?
- Vedeli by ste si vybrať nejakú časť nápadu, na ktorý sa zameriate?
- Existuje podobný problém, ktorý je aktuálnejší v našej komunite?

Učte sa Skupinová aktivita

1. Úlohou žiakov v tejto časti bude vypracovať plán sociálneho podniku na vybranú tému/problém. Vysvetlite im, že na to majú 30 minút a potom dostanú päť minút na prezentáciu a obhajobu svojho plánu pred spolužiakmi. Pripomeňte im, že ich prezentácie majú obsahovať základné informácie o tom, čo a ako to plánujú robiť, Povzbudte ich, aby si pripravili čo najkreatívnejšie prezentácie, ktoré poslucháčov zaujmú.
2. Každéj skupine dajte papier, ceruzky a kópiu **Akčného plánu sociálneho podniku**, ktorý môžu použiť ako pomôcku. Prečítajte si akčný plán sociálneho podniku a odpovedzte na prípadné otázky, aby ste sa uistili, že žiaci všetkému rozumejú.
3. Počas práce sa prechádzajte po triede a pomáhajte žiakom s prípadnými otázkami.

Premýšľajte

Zdieľanie a diskusia v triede

1. Po 30 minútach nechajte skupiny predstaviť svoje plány. Pripomeňte im, že majú len päť minút na to, aby uviedli základné informácie o tom, čo a ako plánujú urobiť.
2. Po každej prezentácii vyzvite ostatných žiakov, aby poskytli spätnú väzbu a položili prípadné otázky. Pred touto aktivitou prečítajte pravidlá skupiny a pripomeňte im dôležitosť rešpektu a aktívneho počúvania.
3. Vysvetlite žiakom, že výsledkom tejto aktivity sú len veľmi jednoduché plány. Ako trieda sa môžete rozhodnúť, či chcete urobiť niektorý z nasledujúcich krokov:
  - Počas ďalších aktivít vyčleňte čas na zdokonalenie akčných plánov.
  - Vyberte jeden plán, na ktorom bude pracovať celá trieda.
  - Vyberte si, či chcete pokračovať v samostatných skupinách v zrealizovaní sociálnych podnikov.

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST

AKČNÝ PLÁN SOCIÁLNEHO PODNIKU

Názov podniku:

Popis:

Časový rámec/dátumy:

Miesto realizácie:

Pracovný plán:

(V pracovnom pláne nižšie je uvedený aj príklad pre každý stĺpec.)

Dátum	Aktivita/Úloha	Zodpovedná osoba
2. 12.	vytvorenie plagátov a ostatných kampaňových materiálov	Anna a Mária

Rozpočet

Príjmy	
Zdroj príjmu 1	
Zdroj príjmu 2	
Celkové príjmy	
Výdavky	
Výdavok 1	
Výdavok 2	
Výdavok 3	
Celkové výdavky	
Zostatok	

Metóda hodnotenia/indikátory úspechu:

Ďalšie poznámky/komentáre:

Získané skúsenosti:

TÉMA 5

Sociálny a finančný podnik

8

Náš finančný podnik

Špecifický cieľ

Dokázať vytvoriť základný plán na začatie podnikania s cieľom naplniť potreby trhu.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Vypracovať a obhájiť podnikateľský plán.

Potrebné materiály

1. **Pracovný list: Podnikateľský model** (jeden pre každú skupinu)
2. **Pracovný list: Budte podnikaví** (jeden pre každého žiaka)
3. Papier a ceruzky
4. Tabuľa/krieda alebo flipchart/fixka (v závislosti od zdrojov)

Metodika

Začnite: Aktivita v triede

Učte sa: Skupinová aktivita

Premýšľajte: Zdieľanie a diskusia v triede

Trvanie

65 minút

Kľúčové slová

finančný podnik, podnikanie, obchod

Informácie pre učiteľa

Ak chcete podporiť zlepšovanie zručností žiakov pri prezentácii a obhajobe finančných podnikov, pozvite ďalších relevantných ľudí, ktorí sa stanú porotcami a trénermi. Budú zodpovední za kladenie otázok, poskytovanie spätnej väzby na zlepšenie plánu a výber najlepšieho plánu.

Niektorí žiaci môžu byť pri prezentácii nervózni – uistite sa, že sa cítia bezpečne a ocenení. Pred prezentáciami zdôraznite význam pozitívnej a konštruktívnej spätnej väzby a poskytnite im niekoľko tipov:

- **Pozorne si vypočujte prezentáciu:** skupina tvrdo pracovala a zaslúži si vašu pozornosť.
- **Buďte pozitívni:** keď poskytujete spätnú väzbu, uistite sa, že sa nesústredíte len na slabé stránky, ale komentujete aj silné stránky skupiny.
- **Neberte nič osobne:** pri poskytovaní spätnej väzby sa zamerajte na myšlienku, a nie na jednotlivcov. Buďte úctiví a komentujte bez odsudzovania.
- **Poskytnite tipy na zlepšenie:** ak môžete, pri poukázaní na problémy alebo slabiny uveďte aj nápady, ako ich zlepšiť. Využite vlastné skúsenosti na ilustráciu toho, ako zlepšiť nápady alebo prezentáciu.

Ak sa vám zdá, že čas vyhradený na aktivitu nie je postačujúci, môžete žiakov poveriť vypracovaním akčného plánu doma a jeho obhajobu naplánovať na iný čas.

Začnite Aktivita v triede

1. Požiadajte žiakov, aby si spomenuli na rôzne názvy finančných podnikov. Opýtajte sa ich, ktoré z nich sa im páčia najviac. Napíšte ich na tabuľu/flipchart a nechajte žiakov hlasovať za tri najlepšie.

2. Napíšte tieto tri slová do radu na tabuľu/flipchart. Informujte žiakov, že im položíte niekoľko otázok. Ich úlohou bude postaviť sa do radu pred finančný podnik, ktorý je podľa ich názoru odpoveďou na každú z nich.

- Ktorý podnik sa zdá byť najjednoduchší na vytvorenie?
- Ktorý podnik sa zdá byť najnáročnejší na vytvorenie?
- Ktorý podnik by mohol byť najziskovejší?
- Ktorý podnik má zrejme produkt, ktorý je v komunite najviac potrebný?
- Ktorý podnik je pravdepodobne v najväčšom počte prípadov vedený mladými ľuďmi?

Učte sa

Skupinová aktivita

1. Požiadajte žiakov, aby vytvorili rovnaké skupiny ako pri predchádzajúcej aktivite.
2. Informujte ich, že ich úlohou bude vypracovať plán pre finančný podnik. Vysvetlite im, že rovnako ako pri predchádzajúcej aktivite na to budú mať 30 minút, po ktorých dostanú päť minút na prezentáciu a obhajobu svojho plánu pred spolužiakmi. Pripomeňte im, že ich prezentácie majú obsahovať základné informácie o tom, čo a ako plánujú robiť – bude vhodné, aby boli ich prezentácie čo najkreatívnejšie.
3. Každdej skupine dajte papier, ceruzky a kópiu **pracovného listu Podnikateľský model**, ktorý môžu použiť ako pomôcku.
4. Počas práce sa prechádzajte po triede a odpovedajte na prípadné otázky žiakov.

Premýšľajte

Zdieľanie a diskusia v triede

1. Po 30 minútach nechajte skupiny predstaviť svoje plány. Pripomeňte im, že majú päť minút na to, aby uviedli základné informácie o tom, čo a ako plánujú urobiť.
2. Po každej prezentácii vyzvite ostatných žiakov, aby spolužiakom dali spätnú väzbu a položili prípadné doplňujúce otázky. Podporujte pozitívnu a konštruktívnu spätnú väzbu.
3. Vysvetlite žiakom, že výsledkom tejto aktivity sú len veľmi jednoduché plány. Ako trieda sa môžete rozhodnúť, či chcete urobiť niektorý z nasledujúcich krokov:
  - Počas ďalších aktivít vyčleňte čas na zdokonalenie akčných plánov.
  - Vyberte jeden plán, na ktorom bude pracovať celá trieda.
  - Vyberte si, či chcete pokračovať v samostatných skupinách v zrealizovaní finančných podnikov.

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST

PODNIKATEĽSKÝ MODEL

Kľúčoví partneri	Kľúčové činnosti	Hodnotová ponuka spoločnosti (prečo by si mal niekto kúpiť váš produkt/službu)	Vzťahy so zákazníkmi	Zákazníci <ul style="list-style-type: none"> · Pre koho sme dôležití? · Kto sú naši najdôležitejší zákazníci? · Masový trh Segmentovaný trh Diverzifikovaný trh · Viacstranná platforma
	Kľúčové zdroje		Kanály	
Štruktúra nákladov			Prúdy príjmov	

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST

BUĎTE PODNIKAVÍ

1. Prečítajte si príbeh o skupine priateľov, ktorí plánujú začať realizovať vlastný podnikateľský projekt na predaj BIO vajec a odpovedzte na otázky.

Projekt BIO vajec

Skupina 4 priateľov sa rozhodla založiť si malý podnik na predaj BIO vajec. Je to ich prvý podnik a o chove sliepok alebo prevádzkovaní obchodu toho veľa nevedia. Na začiatok uskutočnili prieskum trhu, aby zistili, či by mohlo byť ich podnikanie ziskové.

Výsledky ich prieskumu ukázali, že:

1. Väčšina ľudí v ich komunite kupuje vajcia v supermarkete za 3,20 € (10 kusov).
2. Ľudia v komunite sú ochotní zaplatiť o 10 centov za kus viac, ak vedia, že vajcia sú z ekologického chovu.
3. Ľudia v komunite nie sú ochotní chodiť ďaleko po vajcia.

Aké sú na základe týchto informácií niektoré z možných výziev, ktorým by skupina mohla čeliť na začiatku budovania svojho podniku?

Čo by ste im poradili, aby ste im pomohli zabezpečiť úspešnosť ich podnikania?

2. Pri zakladaní vlastného podniku sa musíte rozhodnúť, či chcete pracovať sami alebo v skupine. Na uľahčenie tohto a ďalších rozhodnutí je užitočné vytvoriť si zoznam výhod a nevýhod. Nižšie napíšte klady (alebo výhody) a zápory (alebo nevýhody) samostatnej práce alebo práce v skupine.

Samostatná práca

výhody

nevýhody

Práca v skupine

výhody

nevýhody

3. Rozhodovanie o tom, čo robiť v budúcnosti, nie je jednoduché. Vo vašom veku je normálne, že máte viacero rôznych predstáv o tom, ako by mala vyzerat' vaša budúcnosť.

Pomocou nižšie načrtnutej schémy navrhните tri cesty, ktorými by ste sa mohli v budúcnosti uberať. Snažte sa, aby boli tieto cesty výrazne odlišné, ale rovnako zaujímavé a aby vás naplňali.

Uvedte aj doplňujúce informácie, napríklad:

- Kde žijete?
- Čo robíte vo voľnom čase?
- Akú máte prácu?
- S kým žijete?

Pamätajte si, že našu budúcnosť nedokážeme určiť, ale môžeme si plánovať a stanoviť ciele, aby sme dosiahli naše sny.

The diagram consists of three light blue rounded rectangular boxes stacked vertically on the right side of the page. Each box has a small blue circle in its top-left corner containing a white number: '1' for the top box, '2' for the middle box, and '3' for the bottom box. On the left side, three green arrows originate from a single point. The top arrow curves upwards and to the right, pointing towards box 1. The middle arrow is a straight horizontal line pointing to the right, pointing towards box 2. The bottom arrow curves downwards and to the right, pointing towards box 3.

VŠETKO O DNI AFLATOUNA!

Deň Aflatouna sa celosvetovo oslavuje dňa 17. marca.

Pre žiakov je to príležitosť osláviť všetku prácu vykonanú počas roka, zamyslieť sa nad svojím osobným rozvojom, prezentovať svoje úspechy škole, rodičom/opatrovateľom a komunite a cítiť prepojenie s ostatnými aflatounskými deťmi. V školách a aflatounských kluboch deti po celom svete oslavujú Deň Aflatouna rôznymi spôsobmi.

Aflatoun International v tento deň organizuje videohovory so svojimi partnermi v rôznych regiónoch. Deti a partneri z rôznych do programu zapojených regiónov sa stretnú, pozdravia, rozprávajú a spoločne sa učia. Toto podujatie je interaktívne; radi by sme vás a vašu organizáciu povzbudili k tomu, aby ste sa stali súčasťou Dňa Aflatouna.

★ TIP

Ak vám **17. marec** nevyhovuje vzhľadom na organizáciu školského roka vo vašej krajine, Deň Aflatouna môžete zorganizovať inokedy. Nezabudnite naň pozvať rodičovi/opatrovníkov a žiakov z iných tried, aby ste sa s nimi podělili o všetko, čo ste sa naučili.

VÝZNAM PODUJATÍ AKO DEŇ AFLATOUNA PRE VŠETKÝCH ZAPOJENÝCH:

1. Umožňuje žiakom prejsť ich skrytý potenciál.
2. Je jedinečnou príležitosťou nadviazať kontakty so spolužiakmi a učiteľmi.
3. Umožňuje rodičom porozumieť mimoškolským aktivitám ich detí.
4. Predstavuje zaujímavý spôsob, ako deti učiť plánovať a organizovať aktivity a ako ich zapojiť do fyzických aktivít.

PRÍPRAVA NA DEŇ AFLATOUNA

1. Podľa vašich časových možností a zdrojov sa spolu so žiakmi môžete začať pripravovať na Deň Aflatouna.
2. **Povzbudzujte** deti, aby vytvárali dekorácie z odpadových materiálov, pripravovali si scénky, recitovali básne atď.
3. Môžete deti požiadať, aby si vytvorili kútik venovaný programu Aflatoun, kde vystavia svoje pracovné listy, pokladničky či Aflatounov plagát.
4. Ak je to možné, zapojte do aktivity školu/komunitu a rodičov.
5. **Pozývajte!** Informujte a pozvite na oslavu riaditeľa školy, kolegov, žiakov z iných tried a rodičov/opatrovníkov, ak je to možné.
6. **Rozšírte informácie o tejto aktivite!** Pošlite fotografie alebo napíšte článok o tomto dni do miestnych novín.
7. Pripravte si malé poďakovanie a/alebo darček pre hosta (hostí).
8. **Určite žiaka/žiacov, ktorí budú spolu s vami zabezpečovať priebeh celého podujatia.**

ORGANIZAČNÝ VÝBOR

Uistite sa, že žiaci pochopili, že keď sa chystajú zorganizovať oslavu Dňa Aflatouna, musia mať demokraticky zvolený organizačný výbor. Organizačný výbor pomôže dohliadať na plánovanie dňa.

Úlohy budú zahŕňať:

- **Predseda:** zodpovedá za dohľad nad plánmi; zabezpečuje, aby sa všetci zúčastňovali jednotlivých aktivít, plnili svoje úlohy a aby mali z aktivít radosť.
- **Pokladník:** zodpovedá za správu peňazí spojených s organizáciou podujatia.
- **Tajomník:** zodpovedá za zapisovanie poznámok počas zasadnutí; zabezpečuje, aby každý poznal svoje úlohy a úlohy.
- **Vedúci tímov:** každý vedúci tímu zastupuje skupinu úloh; zodpovedá za podávanie správ celej triede o pokroku svojho tímu a za plnenie povinností.

Navrhované pracovné skupiny sú:

- **Pracovná skupina pre nákup:** zodpovedá za nákup potravín alebo dekorácií potrebných na podujatie.
- **Pracovná skupina pre prípravu jedla:** zodpovedá za varenie a prípravu jedla.
- **Pracovná skupina pre výzdobu:** zodpovedá za usporiadanie a výzdobu triedy.

POKYNY PRE POZVANÉHO HOSTA/REČNÍKA

Hostujúci rečník je osoba, ktorá prednesie prejav na zhromaždení.

1. Pokúste sa pozvať aj pracujúcich ľudí so zdravotným znevýhodnením. Môžu byť rodičmi, pracovať ako záhradníci, zametači, predavači, manažéri atď.
2. Vybraného hosta/rečníka pozvite na aktivitu aspoň týždeň vopred. Deň pred podujatím mu zdvorilo pripomeňte konanie tejto aktivity.
3. Informujte ho o dátume, čase, mieste konania a publiku.
4. Môžete ho tiež stručne informovať o tom, čo sa od neho očakáva počas Dňa Aflatouna.
5. Ak je potrebné obliecť sa určitým špecifickým spôsobom, môžete to uviesť v pozvánke (nepovinné).
6. Na túto aktivitu môžete pozvať aj viac hostí/rečníkov, prípadne ju môžete zopakovať niekoľkokrát alebo predĺžiť jej trvanie tak, aby mali všetci hostia dostatočný priestor na svoj vstup.

TÉMA 5

Sociálny a finančný podnik

9

Deň Aflatouna!

Špecifický cieľ

Zreflektovať, prediskutovať a demonštrovať poznatky o programe Aflatoun a osláviť úspešné ukončenie aktivít.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Uvažovať o faktoroch, ktoré ovplyvňujú výber povolania.
2. Predbežne naplánovať a zorganizovať podujatie.
3. Preukázať svoje poznatky.

Potrebné materiály

1. Poďakovanie a/alebo darček pre hosťa(hostí)/rodičov (pripraví žiaci)
2. Tabuľa
3. Papier, ceruzka, farby
4. Pracovný list: Š – I – B – I
5. Pracovný list: Moje budúce ja
6. Certifikáty Aflatoun

Metodika

Začnite: Diskusia

Učte sa: Skupinová aktivita

Premýšľajte: Individuálna aktivita

Trvanie

60 - 120 minút

Kľúčové slová

kariéra, výročné podujatie, oslava, učenie

Informácie pre učiteľa

Toto stretnutie by mali viesť žiaci. Skúste ich zapojiť do aktivít, ako je príprava výzdoby triedy/priestoru alebo poďakovanie hosťovi/rečníkovi. Toto je aj vhodný čas, kedy si môžu žiaci vyskúšať netradičné aktivity, napríklad niekto môže skúsiť zarecitovať báseň, zatancovať, atď. Keď ste úspešne zrealizovali plánované stretnutia, gratulujeme. Je čas, aby ste tento úspech oslávili, tak smelo do toho!

Príprava pred vyučovaním: Výzdoba

- 1. Vyzdobujte!** Uistite sa, že vo vašej triede je vystavených čo najviac prác žiakov zapojených do programu Aflatoun. Môžete tiež vystaviť pracovné listy pre žiakov a knihy Aflatoun (voliteľné).
- 2. Pozývajte!** Informujte a pozvite na oslavu riaditeľa školy, kolegov, žiakov z iných tried a rodičov/opatrovníkov, ak je to možné.
- 3. Foťte!** Počas dňa urobte čo najviac fotografií a videozáznamov. Nezabudnite si však vyžiadať súhlas rodičov/opatrovníkov.
- 4.** Urobte si so žiakmi „skúšobnú jazdu“, aby ste sa uistili, že ste ako tím dobre pripravení.

Začnite Diskusia

- 1.** Nechajte žiakov privítať hostí, rodičov a zamestnancov školy, atď.
- 2.** Potom povedzte žiackemu spolufacilitátorovi, aby diskutoval so žiakmi o nasledujúcich otázkach:
  - Ktoré povolania vás inšpirujú?
  - Akú kariéru chcete mať v budúcnosti?
- 3.** Keď niekoľko žiakov predstaví svoje odpovede, môžete na flipcharte ukázať na skratku ŠIBI, ktorá znamená:
  - **Š – študujte váš záujem** (pomenujte povolania, ktoré obdivujete alebo ktorým sa chcete venovať)
  - **I – identifikujte relevantné predmety alebo cesty** (na základe zvolenej kariéry identifikujte relevantné predmety a cesty, ktoré sú potrebné na výkon tejto kariéry)
  - **B – bráňte váš sen** (predstavte si seba samých vo vybranej kariérnej úlohe a obháňte, prečo ste si vybrali práve túto kariéru)
  - **I – iniciujte vaše plány** (podniknite malé, no relevantné kroky na dosiahnutie stanoveného kariérneho cieľa)
- 4.** Požiadajte žiakov, aby samostatne vyplnili pracovný list **Š-I-B-I**.

Učte sa Skupinová aktivita

1. Keď žiaci určia svoje budúce povolania, môžete spolu so žiackym spolufacilitátorom rozdeliť triedu do malých skupín podľa ich kariérnych záujmov. Napríklad: obchod, medicína, námorníctvo, IT.
2. Vyzvite skupiny, aby určili spoločné črty medzi vybranými povolaniami. Napríklad: IT študenti budú pracovať na digitálnych zariadeniach, ako je počítač, študenti v skupine podnikateľov by potrebovali rozvíjať porozumenie trhu.
3. Povzbudte rodičov, zamestnancov alebo hosťujúcich rečníkov, aby sa pri tejto aktivite pripojili k skupinám a motivovali žiakov.

★ TIP

Môžete si zvoliť názov prúdov na základe miestneho kontextu a vzdelávacieho systému.

★ TIP

Môžete povzbudiť triedu, aby vytvorila podpornú sieť, ktorá umožní žiakom vzájomne si pomáhať pri skúmaní kariérnych možností.

Napríklad: Žiak A nájde dobrý článok týkajúci sa námorných štúdií, o ktorý sa môže podeliť so spolužiakmi.

Túto skupinu môžete zvolať vy a žiacky spolufacilitátor a spoločne môžete preskúmať online platformy ako Whats App, Telegram, Facebook. Pripomeňte žiakom, aby si boli vedomí kybernetických podvodov a nevyhnutnosti chrániť si svoju identitu.

📺 VIDEO

Skúmanie kariérnych možností:

Deň v živote Eliana, opravára bicyklov

<https://www.youtube.com/watch?v=MiT-t3yeCqU>

Deň v živote podnikateľky Sophie

<https://www.youtube.com/watch?v=KgjeYNCZ1n0>

*Vo videách sú k dispozícii slovenské titulky.

Nezabudnite si ich zapnúť.

Premýšľajte

Individuálna aktivita

1. Pripravte si krátky príhovor, v ktorom sa so žiakmi podelíte o svoje pocity a poznatky. Do príhovoru môžete zahrnúť aj tipy pre rodičov. Napríklad: ako môžu u detí podporiť návyky sporenia; ako môžu deti podporiť pri vyjadrovaní svojich emócií, atď.
2. Môžete tiež pozvať hosťa, ktorý sa podelí o svoju kariérnu cestu. Môže uviesť informácie o svojom vzdelaní, získaných zručnostiach, výzvach, ktorým čelil a rozhodnutiach, ktoré urobil.
3. Rozdajte žiakom pracovný list *Moje budúce ja* a požiadajte ich, aby nakreslili seba samého v budúcnosti. Nahlas prečítajte nasledujúce podnety, ktoré môžu použiť, keď si budú predstavovať svoje budúce ja:
  - Čo máte oblečené, keď ste v práci?
  - Kde sa nachádza vaša kancelária/kde vykonávate prácu?
  - Ako dochádzate do práce?
  - Pracujete sám alebo v tíme?
4. Povzbudzujte žiakov, aby svoje nápady nakreslili bez ohľadu na to, aké prehnané alebo divoké sa môžu zdať.
5. Keď žiaci dokončia individuálnu aktivitu, vyzvite niekoľkých z nich, aby sa podelili o svoje pracovné listy a poznatky, ktoré sa naučili počas predchádzajúcich aktivít program Aflatoun. Môžu predviesť divadlo obrazov, scény alebo zarecitovať básne.
6. Nakoniec pozvite hosťa/rodičov/zamestnancov, aby žiakom rozdali certifikáty.

Gratulujeme! Úspešne sme ukončili workshop!

PRACOVNÝ LIST

Š-I-B-I

Túto stránku si môžete vytlačiť!

Meno:

Chcem sa venovať kariére v oblasti... (Š-I)

Mojím budúcim povoláním je... (B)

Aby som dosiahol/dosiahla tento cieľ, musím spraviť... (I)

PRACOVNÝ LIST

Túto stránku si môžete vytlačiť!

MOJE BUDÚCE JA

A takto si seba samého/seba samú predstavujem pri výkone môjho budúceho povolania...

A large, empty light green rectangular area intended for drawing or writing.

★
GRATULUJEME
8

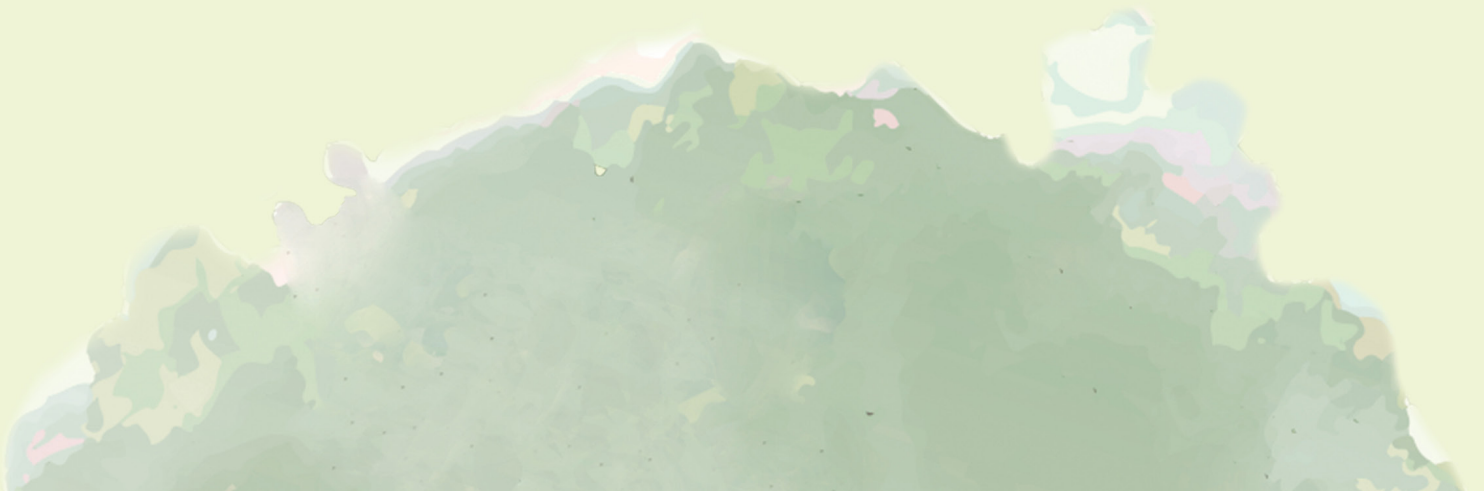
Tento certifikát je potvrdením, že

úspešne ukončil/a
ôsmy ročník programu Aflatoun.

Podpis učiteľa/ky:

BONUSOVÉ KAPITOLY

TÉMA 2

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

1

Rodové rozdiely

Špecifický cieľ

Pochopiť, prečo je rodová rovnosť kľúčom k hospodárskemu rozvoju.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Chápať rodové rozdiely medzi mužmi a ženami a význam práv žien.

Potrebné materiály

1. Kartyčky „Súhlasím/Nesúhlasím“
2. Materiál: **Práva žien** (jeden pre každú skupinu)
3. Pracovný list: **Učíme sa žiť spolu** (jeden pre každého žiaka)
4. Veľký hárok papiera
5. Ceruzky

Metodika

Začnite: Hlasovanie nohami

Učte sa: Skupinová aktivita

Premýšľajte: Zdieľanie a diskusia v triede

Trvanie

65 minút

Kľúčové slová

rod, pohlavie, rozdiely v rodovej rovnosti

Informácie pre učiteľa

1. Preštudujte si informácie na tejto webovej stránke a získajte prístup k údajom o rodových rozdieloch, aby ste žiakom mohli poskytnúť informácie špecifické pre váš štát: https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf.
2. Pred aktivitou umiestnite na opačné strany triedy kartičky „Súhlasím“ a „Nesúhlasím“.
3. Ak v triede nemáte dostatok priestoru na realizáciu aktivity Hlasuj nohami, môžete žiakov vyzvať, aby pri odpovedi na každé tvrdenie dali palec hore, ak s ním súhlasia, prekrížili ruky, ak s ním nesúhlasia, a zodvihli obe ruky, ak nie sú rozhodnutí.

★ ZDROJE

Ďalšie informácie o rodovej rovnosti v EÚ nájdete v nasledujúcich zdrojoch:

Index rodovej rovnosti 2022:

Rodová rovnosť v ohrození, najviac zasiahnuté špecifické skupiny

https://eige.europa.eu/sites/default/files/the_index_press_release_final_sk.pdf

Vysvetlenie indexu rodovej rovnosti:

<https://youtu.be/f8KEwrkBidM>

*Vo videu sú k dispozícii slovenské titulky. Nezabudnite si ich zapnúť.

Začnite Hlasovanie nohami

1. Povedzte žiakom, aby sa postavili do stredu triedy. Ukážte im kartičky „Súhlasím“ a „Nesúhlasím“.
2. Informujte žiakov, že prečítate niekoľko výrokov a ich úlohou bude vyjadriť, čo si o každom výroku myslia, a to pomocou metódy „Hlasovanie nohami“. Vysvetlite im, že ak s výrokom súhlasia, majú sa presunúť ku kartičke „Súhlasím“; ak s výrokom nesúhlasia, majú sa postaviť ku kartičke „Nesúhlasím“; ak si nie sú istí, ostanú uprostred triedy. Nezabudnite zdôrazniť, že neexistujú správne alebo nesprávne odpovede a že je v poriadku mať rôzne názory:

3. Keď sú pripravení, prečítajte im nasledujúce výroky:

- Ženy sa môžu ľahko stať vedúcimi pracovníčkami vo firmách a organizáciách.
- Ženy a muži by mali za podobnú prácu dostávať rovnaký plat.
- Rodová rovnosť sa týka len žien a dievčat.
- Muži sú lepšími lídrami, preto je viac aj na čele vlád a štátov.
- Muži nie sú ovplyvnení rodovými rolami. (Ak je to potrebné, vysvetlite žiakom nasledovné pojmy: rodové roly sú očakávania, ktoré má komunita alebo spoločnosť o tom, ako by sa ľudia mali správať a komunikovať na základe svojho pohlavia a rodu. Napr. ako sa očakáva, že sa dievčatá budú obliekať, sedieť/chodiť alebo hovoriť)

4. Po každom výroku sa opýtajte niekoľkých žiakov, prečo sa rozhodli práve takto.

Učte sa Skupinová aktivita

1. Vysvetlite, že počas predchádzajúcich aktivít ste hovorili o právach, ktoré majú žiaci ako deti. Dnes budete hovoriť viac o právach žien a dievčat. Hoci sa situácia v posledných desaťročiach zlepšila a v niektorých krajinách sa rozdiely medzi pohlaviami zmenšili, rodová rovnosť stále nie je realitou.

2. Opýtajte sa žiakov:

- Počuli ste už niekedy o právach žien? Aké sú?
- Myslíte si, že ženy a muži na celom svete majú rovnaký prístup k zdravotnej starostlivosti, vzdelaniu, bezpečnej práci, účasti na politickom živote a využitiu voľného času?
- A čo muži a ženy vo vašej komunite?

3. Ak máte pripojenie na internet, spoločne si pozrite jedno z ponúkaných videí:

VIDEO

Prečo v Európe stále existuje nerovnosť?
<https://www.youtube.com/watch?v=TRVzI0SSfeY>

Rodová rovnosť: **Teraz**
<https://www.youtube.com/watch?v=4viXOGvvu0Y>

4. Nechajte žiakov vytvoriť skupiny po piatich až siedmich. Každéj skupine dajte kópiu materiálu **Práva žien**, veľký hárok papiera a ceruzky.

5. Požiadajte ich, aby si prečítali výroky na plagátiku.

6. Keď si plagátik niekoľkokrát samostatne prečítajú, prečítajte si ho aj spoločne v skupine. Zvýraznite kľúčové informácie a objasnite pojmy, ktoré môžu byť pre skupinu nové:

- **Rod:** vzťahuje sa na sociálne vzťahy medzi ženami, mužmi, dievčatami a chlapcami, ktoré sa v jednotlivých spoločnostiach a v rôznych historických obdobiach líšia. Rod sa častejšie vzťahuje na kultúrne a sociálne rozdiely a niekedy zahŕňa širšiu škálu identít ako binárne označenie muža a ženy.
- **Rodová rovnosť:** stav rovnosti v postavení, právach a príležitostiach bez obmedzení vyplývajúcich zo stereotypov, rodových noriem alebo predsudkov.
- **Diskriminácia:** akékoľvek rozlišovanie, vylúčenie alebo obmedzenie na základe pohlavia, rodovej identity, náboženstva, národnosti, etnického pôvodu (kultúry), rasy alebo iných osobných znakov, ktoré má za následok alebo cieľ poškodiť alebo znemožniť uznanie, užívanie alebo výkon ľudských práv a základných slobôd.
- **Sexuálna orientácia:** označuje fyzickú, romantickú a/alebo citovú príťažlivosť človeka k iným ľuďom. Väčšina ľudí má sexuálnu orientáciu, ktorá je súčasťou ich identity.
- **Rodová identita:** hlboko pociťované vnútorné a individuálne prežívanie rodu každého človeka, ktoré môže, ale nemusí zodpovedať pohlaviu priradenému pri narodení, vrátane osobného vnímania tela a iných prejavov pohlavia, medzi ktoré okrem iného môže patriť oblečenie, reč a spôsoby.
- **Plánovanie rodiny:** kontrola a plánovanie počtu detí, intervalov medzi nimi a načasovania ich narodenia.

7. Potom požiadajte skupiny, aby spoločne vymysleli kreatívny projekt na podporu práv žien. Môžu vytvoriť napríklad plagát, krátku scénu, tanečné vystúpenie, televíznu reklamu, rozhlasovú reklamu na obhajobu práv žien vo svojej komunite. Projekt musí obsahovať:

- Aspoň jeden fakt z plagátiku (ak majú prístup na internet, môžu si nájsť aj ďalšie fakty o rodovej rovnosti)
- Odôvodnenie, prečo sú práva žien dôležité
- Jeden tip, ako zabezpečiť dodržiavanie práv žien

★ TIP

Ak pracujete so žiakmi s pokročilými vedomosťami a máte pripojenie na internet, namiesto použitia plagátika umožnite každej skupine, aby si urobila vlastný výskum rovnosti pohlaví.

Každá skupina sa môže zamerať na iný aspekt: ekonomickú účasť a príležitosti, prístup k vzdelaniu a jeho dosiahnutie, zdravie a prežitie a politické posilnenie a účasť.

Premýšľajte Zdieľanie a diskusia v triede

1. Požiadajte jednotlivé skupiny, aby predstavili svoje projekty.
2. Informujte žiakov, že je dôležité dosiahnuť rodovú rovnosť nielen preto, lebo je súčasťou sociálnej spravodlivosti (keďže ženy a dievčatá si zaslúžia rovnaké príležitosti a zaobchádzanie ako muži), ale aj preto, lebo je to dobrá ekonomická investícia. Vysvetlite im, že výskum preukázal, že posilnenie postavenia žien má pozitívne účinky na rodinu a komunitu.
3. Na záver požiadajte žiakov, aby povedali:
  - 1 vec, ktorú už vedeli o právach žien alebo rodovej rovnosti
  - 2 veci, ktoré sa naučili počas aktivity
  - 3 slová, ktoré opisujú dnešnú aktivitu

KARTIČKY

Túto stránku si môžete vytlačiť!

SÚHLASÍM

NESÚHLASÍM

MATERIÁL

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRÁVA ŽIEN

Hnutia za práva žien sa zameriavajú na ukončenie diskriminácie žien.

Rovnaké odmeňovanie!

Právo na ochranu pred diskrimináciou

Právo na vzdelanie

Ochrana pred násilím

PRÁVO NA ZDRAVOTNÚ STAROSTLIVOSŤ

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST

UČÍME SA ŽIŤ SPOLU

1. Kvíz o ľudských právach: Označte správnu odpoveď.

1. Kto má ľudské práva?

- a. Hlavy štátov (prezident, predseda vlády, premiér atď.)
- b. Zločinci
- c. Vzdelaní členovia komunity
- d. Nezamestnaní jednotlivci
- e. Všetci uvedení

2. Majú deti práva?

- a. Áno, deti majú určité práva, ktoré určujú ich rodičia, učitelia alebo opatrovníci.
- b. Nie, deti nemajú zodpovednosť, takže nemajú práva.
- c. Nie, deti sú príliš malé na to, aby mali práva. Ich rodičia, učitelia a/alebo opatrovníci by mali dbať na ich bezpečnosť, blaho a ochranu.
- d. Áno, deti majú ľudské práva, ako aj svoje osobitné práva definované v Dohovore OSN o právach dieťaťa.

3. V článku 26 ods. 2 článku 26 ods. 2 písm. a) sa uvádza, že:

- a. Každý by mal mať možnosť chodiť do školy
- b. Deti mladšie ako 18 rokov by mali platiť za vzdelávanie
- c. Deti majú prístup k vzdelaniu len vtedy, ak si ho môžu dovoliť ich rodičia
- d. Chlapci by mali mať možnosť chodiť do školy; dievčatá môžu chodiť, ak majú dostatok prostriedkov
- e. Možnosti c a d

4. Dohovor OSN s názvom _____ uvádza, že ženy a muži majú rovnaké práva. Ženy, rovnako ako muži, by mali mať možnosť uplatňovať a využívať všetky základné slobody – politické, hospodárske, sociálne, kultúrne, občianske – bez akéhokoľvek vylúčenia alebo obmedzenia na základe pohlavia.

- a. Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW)
- b. Dohovor o rovnosti a ochrane (CEP)
- c. Dohovor o odstránení diskriminácie mužov (CEDAM)
- d. Žiadne z vyššie uvedených

2. S použitím nižšie uvedeného vzoru vytvorte profil ženy, ktorú obdivujete. Môže to byť niekto, koho poznáte osobne, alebo niekto slávny.

Názov:

Rok narodenia:

Miesto narodenia:

Záľuby:

Profesia/vzdelanie:

Úspechy:

Nakreslite ju

Najlepšie vlastnosti:

Prečo ju obdivujete?

3. Naše vlastné skúsenosti, vedomosti a zručnosti nás robia jedinečnými a výnimočnými. Pretože sme každý iný, všetci môžeme mať úžitok zo života v spoločnosti, ktorá oslavuje naše rozdiely a podporuje toleranciu.

Využite priestor nižšie a vymenujte niektoré z vlastností, ktoré vás robia jedinečnými a cennými pre vašu komunitu, školu, klub a rodinu.

Moje kvality/dobré vlastnosti:

1.

2.

3.

4.

Teraz napíšte niekoľko viet, v ktorých vysvetlíte výhody života v rozmanitej komunite/spoločenstve.

TÉMA 2

Moje práva a rešpektovanie práv ostatných

2

Stopa bavlny

Špecifický cieľ

Praktizovať a podporovať zodpovednú spotrebu.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Aký je koncept hodnotového reťazca a aké miesto v ňom majú spotrebitelia.

Potrebné materiály

1. **Materiál:** Bavlnené tričko (alebo jeho obrázok)
2. **Plagát:** Mapa sveta
3. **Fotografie A, B, C a D**
4. Papier a ceruzky
5. **Pracovný list:** Peniaze a zdroje
6. Tabuľa/krieda alebo flipchart/fixka (v závislosti od zdrojov)

Metodika

Začnite: Diskusia v triede

Učte sa: Skupinová aktivita a diskusia v triede

Premýšľajte: Diskusia v triede

Trvanie

50 minút

Kľúčové slová

hodnotový reťazec, spotreba, konzum

Informácie pre učiteľa

Pred aktivitou sa uistite, že viete, v ktorých krajinách sa pestuje bavlna:

USA; Austrália; Brazília; Grécko; Mali; Sýria; Egypt; Pobrežie Slonoviny; Sudán; Kamerun; Kazachstan; Turkménsko; Zimbabwe; Togo; Čad; Paraguaj; Turecko; Zambia; Čína.

Fotografie umiestnite pred vyučovaním na steny v triede tak, aby na ne mali žiaci dobrý výhľad. Fotografie označte písmenami A, B, C a D a popisky zakryte papierom, aby si ich žiaci nemohli prečítať pred začatím aktivity.

Otázky uvedené v časti „Učte sa“ napíšte na tabuľu/flipchart, aby ich mali žiaci k dispozícii počas celej doby trvania aktivity.

Začnite Diskusia v triede

1. Na začiatku aktivity pomôžte žiakom nájsť prepojenie medzi predchádzajúcimi aktivitami o finančných službách a dnešnou aktivitou o spotrebe. Vysvetlite im, že šetrenie a zodpovedné využívanie našich zdrojov sa netýka len peňazí, ale aj nepeňažných zdrojov. Pripomeňte im, že existujú rôzne druhy zdrojov:

- Finančné zdroje, ako sú peniaze;
- Nefinančné zdroje, ako je čas, voda, jedlo, dobré skutky alebo prírodné zdroje;

2. Povedzte im, že dnes budete hovoriť o nefinančných zdrojoch a o tom, ako spôsob, akým o týchto zdrojoch premýšľate, ovplyvňuje to, ako používate svoje peniaze. Byť zodpovedným spotrebiteľom znamená poznať proces, ktorý sa skrýva za výrobkami, ktoré používate alebo kupujete a kriticky premýšľať o tom, kedy, ako a či by ste mali použiť svoje peniaze na ich nákup.

3. Ukážte žiakom bavlnené tričko a položte im nasledujúce otázky:

- Čo držím?
- Z čoho je to vyrobené?
- Aké ďalšie veci sú vyrobené z bavlny?
- Viete, v ktorých krajinách sa bavlna vyrába?

4. Keď žiaci pomenujú krajiny, ukážte ich na mape sveta; ukážte im aj ďalšie krajiny, ktoré neboli spomenuté (ich zoznam nájdete v časti Informácie pre učiteľa vyššie).

5. Povedzte žiakom, že mnohé materiály, ktoré sa používajú na výrobu predmetov dennej spotreby, pochádzajú z iných krajín. Vývoz výrobkov tvorí podstatnú časť príjmov mnohých krajín. Opýtajte sa žiakov, či poznajú ďalšie výrobky alebo materiály, ktoré pochádzajú z iných krajín (napr. ropa, ryža, minerály).

6. Spoločne diskutujte o nasledujúcich otázkach:

- Čo vám hovorí táto mapa o obchode?
- Ako si myslíte, že sa k nám tieto výrobky dostanú? Čo by sa stalo, keby krajiny neobchodovali?
- Ako by váš život ovplyvnilo, keby neexistoval obchod medzi krajinami?

Učte sa Skupinová aktivita a diskusia v triede

1. Ukážte žiakom fotografie a požiadajte ich, aby si ich prezreli.
2. Dajte im na to niekoľko minút a potom ich požiadajte, aby vysvetlili, čo sa podľa nich na fotografiách deje.
3. Potom nechajte žiakov vytvoriť skupiny po piatich až siedmich, dajte každej skupine list papiera a ceruzku a požiadajte ich, aby diskutovali o otázkach na tabuli/flipcharte (nižšie):
  - Usporiadajte fotografie v poradí, v akom sa nachádzajú v procese výroby bavlny.
  - Aké ďalšie činnosti, ktoré nie sú zobrazené na fotografiách, sú súčasťou tohto procesu? (Napríklad predtým, ako sa bavlna pozbiera, musí sa zasadiť.)
  - Ako dlho to podľa vás trvá od momentu, keď sa bavlna zasadí, do momentu, kedy si oblečiete nové tričko?
  - Koľko ľudí je podľa vás zapojených do tohto procesu? Koľko hodín práce je potrebných na celý proces výroby trička?
  - Aké krajiny sú podľa vás zobrazené na obrázkoch?
  - Aký život alebo životnú úroveň majú ľudia, ktorí pracujú pri výrobe bavlny?
  - Prekvapilo vás niečo?
4. Poskytnite skupinám primeraný čas na dokončenie aktivity. Potom si spoločne prejdite otázky a požiadajte jednotlivé skupiny o odpovede.
5. Informujte žiakov, že v tejto časti aktivity sa venovali pochopeniu hodnotového reťazca bavlny. Vysvetlite, že „hodnotový reťazec“ je reťazec činností potrebných na výrobu služby alebo výrobku.
6. Následne požiadajte skupiny, aby ku každej fotografii vymysleli výstižný nadpis. Pomôžte im nasledujúcimi otázkami:
  - Čo podľa vás zobrazuje fotografia?
  - Mohla by zobrazovať niečo iné?
  - Môže byť nadpis použitý na informovanie alebo zavádzanie verejnosti?
7. Požiadajte každú skupinu, aby predstavili nadpisy, ktoré vymysleli. Po tom, čo tak urobia, požiadajte štyroch dobrovoľníkov, aby z fotografií odstránili papier, ktorý zakrýva pôvodné popisky a prečítali ich zvyšku triedy.

8. Nakoniec informujte žiakov, že niekedy majú spoločnosti dobré pracovné normy a ľudia pracujúci v bavlnárskom priemysle majú veľký úžitok z pracovných miest, ktoré bavlnársky priemysel poskytuje. Existujú však aj spoločnosti, ktoré majú nespravodlivé pracovné normy. Opýtajte sa žiakov:

- Viete vymenovať príklady nespravodlivých pracovných noriem? (Mzdy, ktoré sú nižšie ako minimálna mzda, neprimerané alebo nebezpečné pracovné podmienky, atď.)

Premýšľajte Diskusia v triede

1. Pripomeňte žiakom, že našou úlohou v hodnotovom reťazci je úloha spotrebiteľa. Vysvetlite, že to, čo sa rozhodneme kúpiť, podporuje rôzne spoločnosti a činnosti, ktoré vykonávajú. Požiadajte žiakov, aby sa zamysleli nad tým, aký by bol rozdiel, keby si kúpili oblečenie od veľkej maloobchodnej značky alebo v miestnom obchode s oblečením.

2. Na záver požiadajte niekoľkých žiakov, aby dokončili nasledujúcu vetu:

- Ak si kúpim bavlnené tričko od spoločnosti _____, prispievam na _____

3. Ak majú žiaci problém s tvorením viet, môžete im pomôcť nasledovnými príkladmi:

- ...podporu vidieckych komunít, kde je mnoho ľudí zamestnaných v bavlnárskom priemysle.
- ...podporu zlých pracovných praktík, ak spoločnosť zaobchádza s pracovníkmi nespravodlivo.

Túto stránku si môžete vytlačiť!

MATERIÁL

BAVLNENÉ TRIČKO

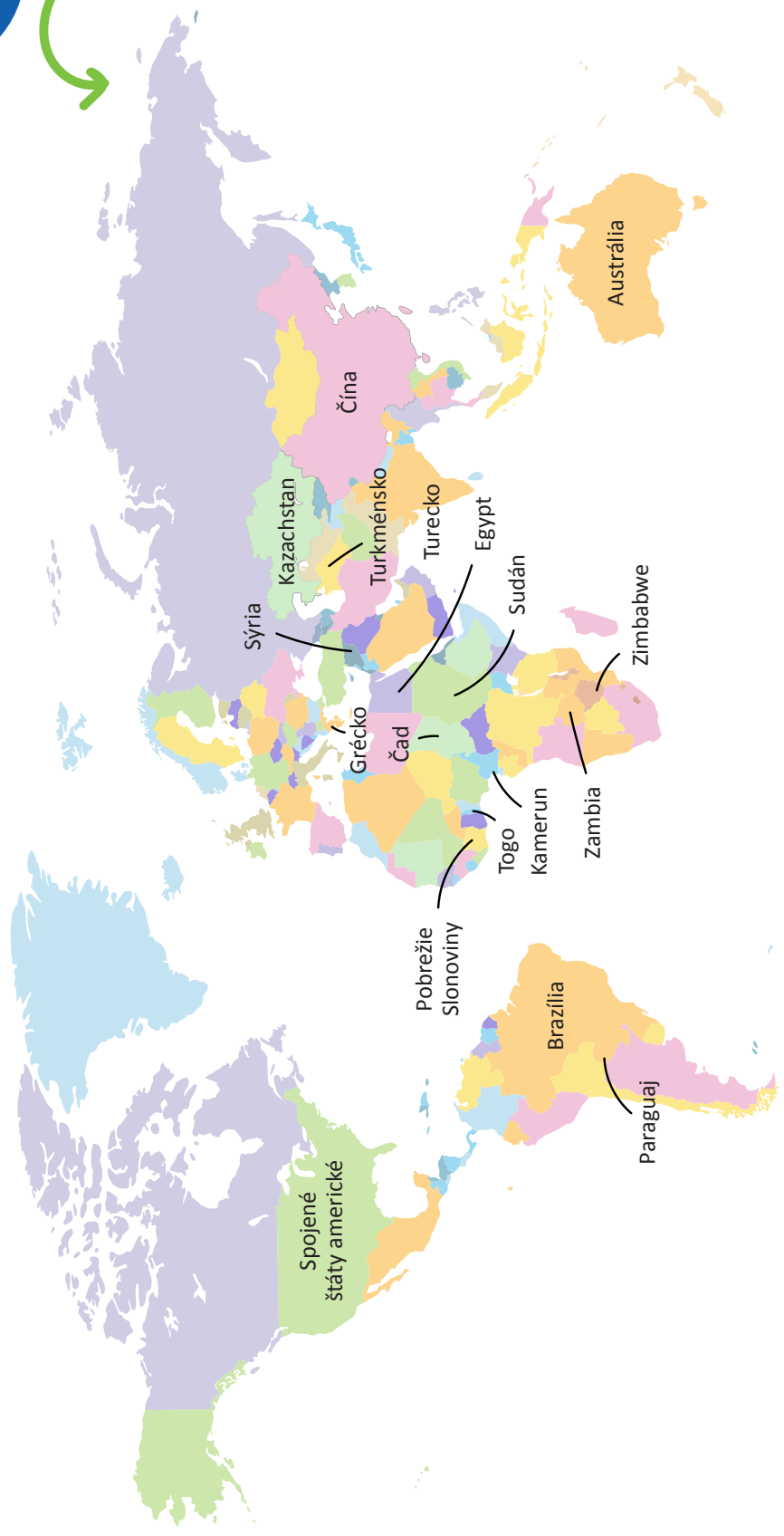

PLAGÁT

MAPA SVETA

Túto stránku si môžete vytlačiť!

Ručný zber bavlny Zdroj: <https://www.thecreativecurator.com/how-is-cotton-made-into-fabric/>

Kartáčovanie bavlnených vlákien Zdroj: <https://www.thecreativecurator.com/how-is-cotton-made-into-fabric/>

Spriadanie bavlnených vlákien Zdroj: <https://www.thecreativecurator.com/how-is-cotton-made-into-fabric/>

Tkanie bavlneného plátna Zdroj: <https://www.thecreativecurator.com/how-is-cotton-made-into-fabric/>

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST

PENIAZE A ZDROJE

Vyplňte pracovný list.

1. Nakreslite modrý kruh okolo obrázkov zdrojov, ktoré môžu ľudia ušetriť a zelený kruh okolo obrázkov zdrojov, ktorými môžu ľudia plytvať.

Nezabudnite, že existujú rôzne druhy zdrojov:

Finančné zdroje, ako sú peniaze

Nefinančné zdroje, ako je čas, voda, potraviny, dobré skutky alebo prírodné zdroje

 Voda	 Potraviny	 Elektrická energia
 Papier	 Pohonné hmoty	 Peniaze
 Plasty	 Čas	 Rúška

Koľko z týchto zdrojov šetríte alebo zodpovedne využívate?

Koľkými z týchto zdrojov plytváte?

2. Prečítajte si článok a napíšte niekoľko viet, v ktorých odpoviete na nasledujúce otázky.

V centre pozornosti

Väčšina výrobkov a služieb, ktoré kupujeme a používame, sú prírodné zdroje, ktoré boli vyťažené zo životného prostredia a pretvorené na iný produkt pre spotrebiteľov. Napríklad minerály a kovy vyťažené z pôdy sa používajú na výrobu ocele, hliník a meď (ktoré používame na výrobu budov, automobilov alebo elektronických zariadení, ako sú inteligentné telefóny). Podobne aj plyn a ropa a iné zdroje, ktoré sa získavajú z prostredia na výrobu energie na pohon tovární, vozidiel, strojov atď. Dokonca aj služby, ktoré priamo nevyužívajú prírodné zdroje, ako napríklad finančný, vzdelávací alebo zdravotnícky systém, stále potrebujú infraštruktúru, technológie a energiu, ktoré sú vybudované a napájané pomocou prírodných zdrojov.

Nerovnážne využívanie a spotreba prírodných zdrojov a materiálov spôsobili environmentálnu krízu, ktorá má za následok zmenu klímy, stratu biodiverzity a znečistenie.

★ ZDROJE

Viac informácií o využívaní prírodných zdrojov a vplyve na životné prostredie nájdete tu:

Environmentálne zmeny: pre zmiernenie vplyvu na ľudí a prírodu sú kľúčové vedomosti: <https://www.eea.europa.eu/sk/articles/environmentalne-zmeny-pre-zmiernovanie-vplyvu>

Prečo je dôležité šetriť a zodpovedne využívať naše finančné zdroje?

Prečo je dôležité šetriť a zodpovedne využívať naše nefinančné zdroje?

TÉMA 1

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

3

Som líder

Špecifický cieľ

Rozvíjať a využívať efektívne zručnosti vedenia a tímovej práce.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Identifikovať rôzne charakteristiky lídra.
2. Identifikovať vedúcich predstaviteľov vo svojom štáte, komunite a/alebo škole.

Potrebné materiály

1. Materiál: Mapovanie mysle
2. Pracovný list: **Mapovanie mysle**
3. Papier
4. Ceruzky
5. Tabuľa/krieda alebo flipchart/fixka (v závislosti od zdrojov)

Metodika

Začnite: Skupinová aktivita

Učte sa: Mapovanie mysle

Premýšľajte: Individuálna aktivita a aktivita vo dvojici/trójici

Trvanie

60 minút

Kľúčové slová

líder, talenty, znalosti, zručnosti, postoje

Informácie pre učiteľa

Zdôraznite žiakom, že každý môže mať líderské vlastnosti a každý má potenciál tieto vlastnosti rozvíjať.

Poukážte na to, že v rôznych skupinách môžu byť členovia, ktorí sú lídri aj nasledovníci a že obe úlohy sú dôležité. Ľudia si môžu tieto roly striedať podľa situácie.

Začnite Skupinová aktivita

1. Opýtajte sa žiakov: Aké slová sa vám vybavujú, keď počujete slovo „líder“?
2. Pokúste sa získať rôzne druhy odpovedí vrátane charakteristík, príkladov atď.
3. Nechajte žiakov vytvoriť skupiny po piatich až siedmich a každej skupine dajte list papiera a ceruzku.
4. Požiadajte skupiny, aby vymenovali, aké sú podľa nich dôležité vlastnosti lídra. Požiadajte ich, aby ich napísali čo najviac.
5. Počas toho, ako skupiny pracujú, napíšte na tabuľu/flipchart nasledujúce otázky:
  - Aké veci by mal líder vedieť?
  - Aký postoj by mal mať líder?
  - Aké zručnosti by mal mať líder?
6. Ukážte žiakom otázky na tabuľu/flipcharte (vyššie) a požiadajte skupiny, aby zoskupili svoje charakteristiky do týchto skupín.

VYSKÚŠAJTE!

1. Ak pracujete so skupinou s nízkou gramotnosťou a máte internetové pripojenie, pozrite si video.
2. Potom sa opýtajte:
  - Čo sa stalo v týchto krátkych videách? Dokázali by ste identifikovať lídrov?
  - Aká je úloha dobrého lídra?
  - Aké zručnosti by podľa vás mal mať dobrý líder?

VIDEO

Líderstvo a efektívna spolupráca
<https://www.youtube.com/watch?v=ZnjJpa1LBOY>

Učte sa Mapovanie mysle

1. Požiadajte skupiny, aby sa postupne podelili o svoje zoznamy so spolužiakmi. Aby ste ušetrili čas, požiadajte skupiny, aby uviedli len to, čo ostatné skupiny ešte neuviedli.
2. Počas toho, ako to skupiny robia, zapisujte ich odpovede na tabuľu/flipchart do myšlienkovvej mapy.
3. Po skončení položte žiakom nasledujúce otázky:
  - Súhlasíte alebo nesúhlasíte s tým, ako sme opísali lídra?
  - Musia lídri neustále prejavovať líderské/vodcovské schopnosti?
  - Viete pomenovať nejakého lídra? Čo robí? (Pokúste sa spoločne nájsť veľa príkladov – pýtajte sa žiakov na rozmanité situácie v škole, doma, v komunite, aby si spomenuli na lídrov v rôznych kontextoch a situáciách.)
  - Myslíte si, že vy a vaši spolužiaci máte niektoré z týchto líderských/vodcovských vlastností?

★ TIP

Uistite sa, že diskusia v tejto časti sa netočí okolo poukazovania na lídrov triedy; namiesto toho sa zamerajte na zručnosti, ktoré by mal mať líder a podelte sa o príklady skvelých lídrov vo vašej komunite alebo štáte. Snažte sa uvádzať príklady lídrov rôzneho veku, pohlavia, z rôznych sociálno-ekonomických skupín a rôzneho pôvodu.

Premýšľajte Individuálna aktivita a aktivita vo dvojici/trojici

1. Každému žiakovi dajte list papiera a ceruzku. Požiadajte ich, aby na otázky odpovedali samostatne:
  - Som líder?
  - Ako môžem byť lepším lídrom?
2. Po piatich minútach nechajte žiakov vytvoriť dvojice alebo trojice, prediskutovať svoje odpovede a zhrnúť ich.
3. Na túto časť aktivity im dajte päť minút. Po uplynutí vyčleneného času požiadajte niekoľko skupín, aby sa so spolužiakmi podelili o svoje postrehy alebo zhrnutia.
4. Ak máte ešte čas, prediskutujte so žiakmi aj nasledujúce otázky:
  - Môže byť každý lídrom?
  - Musí byť každý vždy lídrom?
  - Je dôležité byť aj nasledovníkom? Prečo alebo prečo nie?

ZAPOJENIE RODIČOV

Požiadajte žiakov, aby sa o svoje odpovede z časti „Premýšľajte“ podelili so svojimi rodičmi/opatrovníkmi a/alebo inými členmi rodiny, a vysvetlite im, že na ďalšej hodine budú stručne informovať o reakciách svojej rodiny.

★ TIP

Niektorí žiaci sa môžu hanbiť za svoje vlastné zručnosti. Neustále im preto pripomínajte, že každý môže mať líderské vlastnosti a každý má potenciál tieto vlastnosti ešte viac rozvinúť.

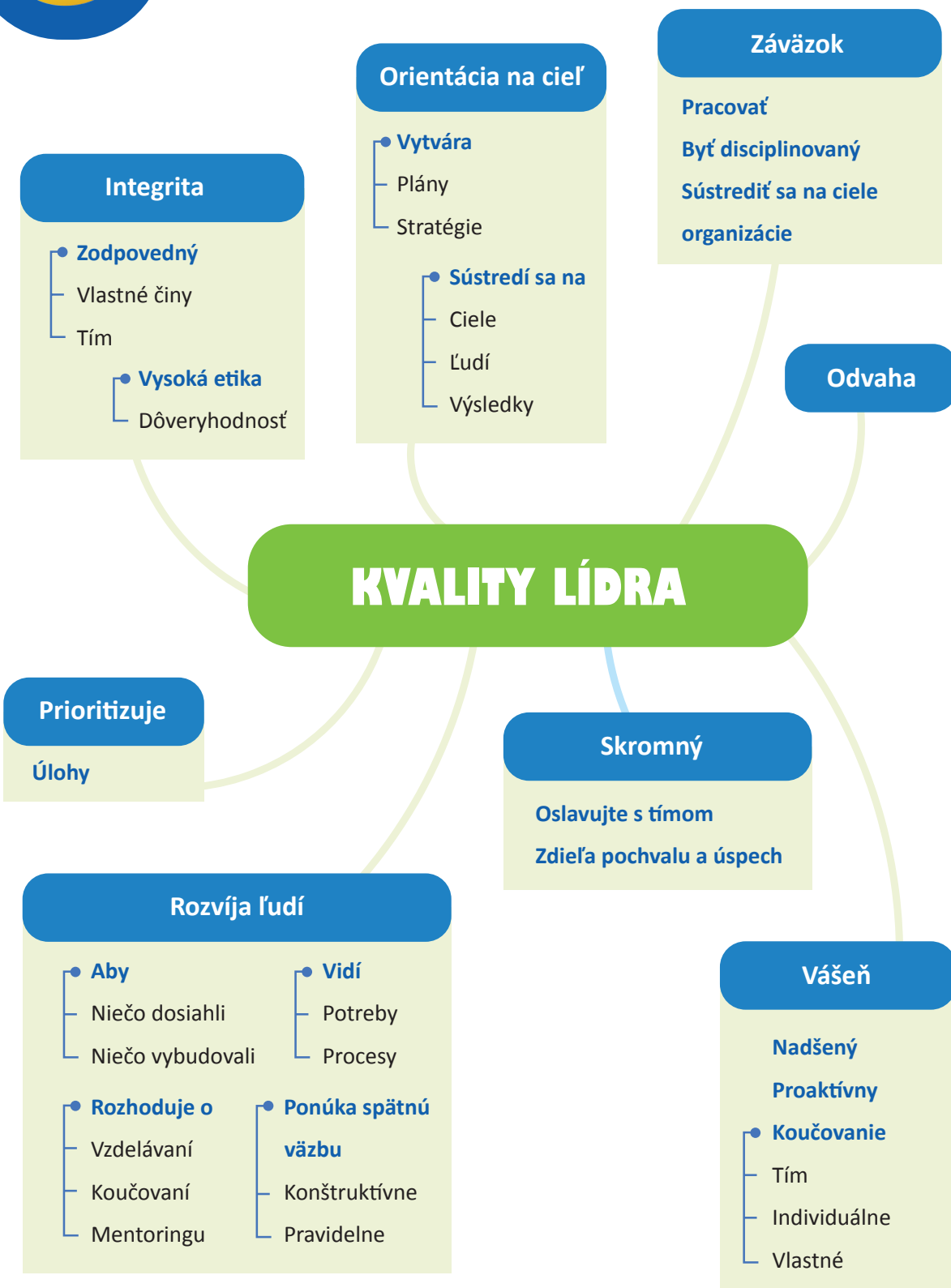

Túto stránku si môžete vytlačiť!

MATERIÁL

MAPOVANIE MYSLE

KVALITY LÍDRA

Integrita

- **Zodpovedný**
  - Vlastné činy
  - Tím
- **Vysoká etika**
  - Dôveryhodnosť

Orientácia na cieľ

- **Vytvára**
  - Plány
  - Stratégie
- **Sústredí sa na**
  - Ciele
  - Ľudí
  - Výsledky

Závazok

- Pracovať
- Byť disciplinovaný
- Sústrediť sa na ciele organizácie

Odvaha

Prioritizuje

- Úlohy

Skromný

- Oslavujte s tímom
- Zdieľa pochvalu a úspech

Rozvíja ľudí

<ul style="list-style-type: none"> • Aby<ul style="list-style-type: none"> — Niečo dosiahli — Niečo vybudovali • Rozhoduje o<ul style="list-style-type: none"> — Vzdelávaní — Koučovaní — Mentoringu	<ul style="list-style-type: none"> • Vidí<ul style="list-style-type: none"> — Potreby — Procesy • Ponúka spätnú väzbu<ul style="list-style-type: none"> — Konštruktívne — Pravidelne
---	---

Vášeň

- Nadšený
- Proaktívny
- **Koučovanie**
  - Tím
  - Individuálne
  - Vlastné

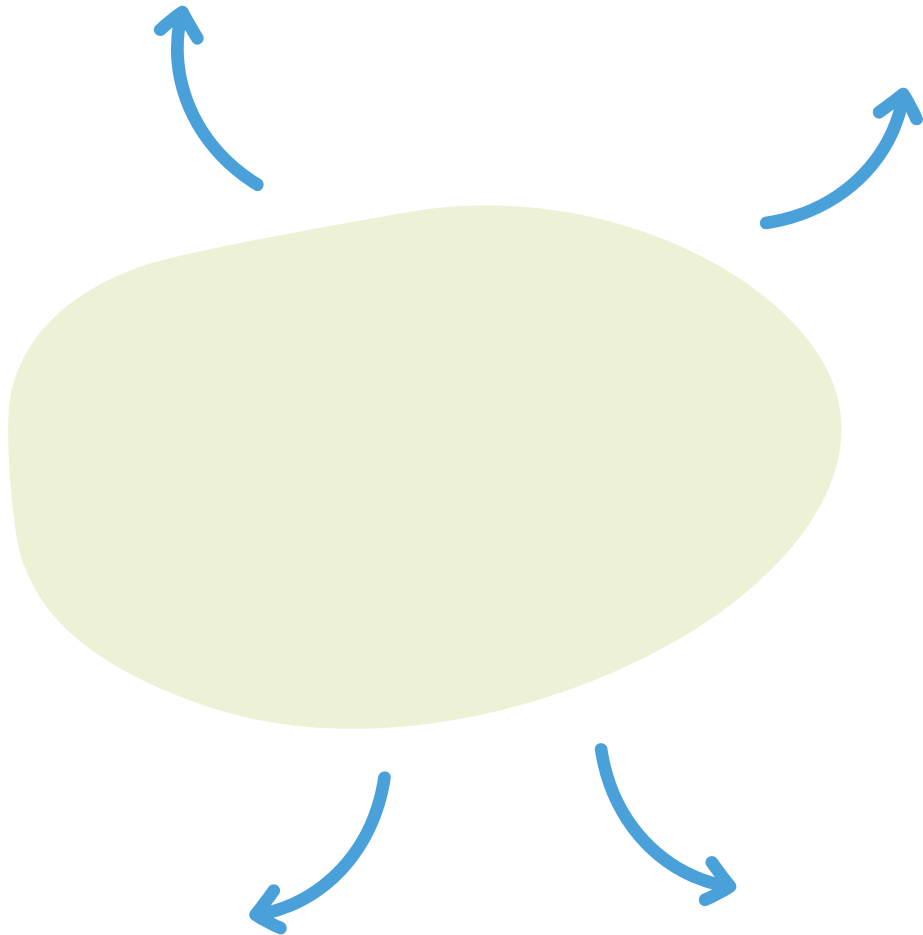

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST

MAPOVANIE MYSLE

**Spolufinancovaný
Európskou úniou**

Aflatoun International

<https://www.aflatoun.org/>
info@aflatoun.org

**Nadácia otvorenej spoločnosti,
Bratislava/Open Society Foundation/NOS – OSF**

<https://osf.sk/>
osf@osf.sk

Škola dokorán – Wide Open School n. o.

<http://www.skoladokoran.sk/>
info@skoladokoran.sk

Pomoč deci

<https://www.pomocdeci.org/>
info@pomocdeci.org

